

Kto u nas rządzi

Zapis w dzienniku

1. Ocenianie bohaterów wiersza i odtwarzanie ich ról własnymi słowami.
2. Wycieczka do miejscowego urzędu – gromadzenie informacji na temat organizacji państwa.
3. Wybieranie sposobów prezentowania własnych zalet – planowanie wypowiedzi ustnej.

Środki dydaktyczne

s. 42. i 43. w *Podręczniku Olka*, s. 36. (część dotycząca Konstytucji RP) w *Kartach pracy* część 1., wiersz Jana Brzechwy *Szelmostwa lisa Witalisa* s. 32. w *Wypisach*, składanka *Maluję i opowiadam. Sztuka w nauczaniu zintegrowanym* (ilustracje do wiersza *Szelmostwa lisa Witalisa*), mapa administracyjna Polski, wydania książkowe *Ordynacji wyborczej*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Wiersz *Szelmostwa lisa Witalisa* s. 32.
- ◆ Wypowiadanie się na temat podobieństw i różnic między wyborami opisanymi a rzeczywistymi, znanymi dzieciom z obserwacji życia społecznego.
- ◆ Prezentacja własnej osoby (np. podczas zabawy w kampanię wyborczą) – pokazywanie swoich mocnych stron: co potrafię robić najlepiej, nad czym mógłbym jeszcze popracować. Wypowiedzi mogą być dla nauczyciela wskazówką, w jakiej dziedzinie dziecko chciałoby być lepsze; być może czuje się niedocenione i trzeba mu pomóc.
- ✓ Składanka *Maluję i opowiadam*.
- ◆ Praca z ilustracjami do wiersza – propozycje opisane w broszurze *Maluję i opowiadam*. Wykonywanie przez dzieci ilustracji o jeszcze innym charakterze, w jeszcze innym stylu niż te ze składanki.
- ◆ Wykonanie metryczki wiersza. Prowadzenie dziennika przeczytanych książek. Ustalenie formy zapisów i prezentacji lektury – zawsze z reklamą promującą książkę, nawet wtedy, jeśli książka nie podoba się, nie trafia w gust czytelnika, należy poszukać jej dobrych stron, które mogą znaleźć uznanie u innych czytelników.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 42. i 43.
- ◆ Omówienie sposobu przeprowadzania demokratycznych wyborów do parlamentu i samorządów terytorialnych. Gromadzenie słownictwa związanego z wyborami.

- ◆ Wypowiedzi uczniów: kto pełni władzę, jakie są funkcje w rządzie, parlamencie, w lokalnych samorządach itp.
- ◆ Tworzenie słowniczka wyrazów dotyczących państwa, władz państwowych i samorządowych.
- ✓ *Karty pracy*. 36.
- ◆ Czytanie wybranych fragmentów *Konstytucji*. Oglądanie dokumentów regulujących organizację życia społecznego.

- Poznanie podziału terytorialnego Polski, sytuowanie własnego miejsca zamieszkania; dane adresowe instytucji administracji państwowej i samorządowej znajdujących się w miejscowości dzieci.

3 Kto u nas rządzi

42. Był, w pierwszej klasie, byliśmy u burmistrza w Urzędzie Miasta i Gminy w Głębokim. Wtedy chcieliśmy założyć ogród zoologiczny, ale byliśmy niemądzy! Choć, w ważnych sprawach powinno się chodzić do urzędu miasta. Tata chodził tam po nowy dowód osobisty, bo stary zszedł. A dziadek chodził w sprawie naszej drogi, na której zrobili się dziury. Poszedł prosto do rady miasta, bo to przecież radni decydują, co zostanie zrobione. Przy okazji sprawdził na tablicy ogłoszeń, gdzie będzie nasz punkt do głosowania, bo niedługo odbędą się wybory do rady miasta. Dziadek i rodzice wybierali tych, którzy będą rządzić w Głębokim.

• Liczba województw w Polsce zmieniała się kilkakrotnie – najwięcej było ich 49, a najmniej 14.

42

Szelmostwa lisa Witalisa (fragment)

Jak co rok w Zielone Świąta
Zgromadziły się zwierzęta
Dla obioru prezydenta.

Jest to taka ważna sprawa,
Ze zwierzęce wszystkie prawa
Dziś ten czynią dniem przymierza:
Zwierzę na zwierza nie uderza....

Lis Witalis, wielki szelma,
Lypie białkiem swego bielma,
Pręży ogon znakomity,
Zwisający na kształt kity,
I w tyrolskim kapeluszu¹
Krąży pełen animuszu².

Tu do wilka się przymili
I coś szepnie, tam po chwili
Do niedzwiedzia chyłkiem sunie,
Jakieś słówko rzuci kunie,
Chytrze mrugnie do jelenia,
Jeża muśnie od niechcenia,
Mysz ogonem potaskocze,
Mimochoodem, Bóg wie o czym,
Porozmawia chwilę z rysiem.
– Świetnie, lisie Witalisie!
Wszyscy myślą: „A to szelma!
Jakis w tym, widocznie, cel ma”.

¹ tyrolski kapelusz – kapelusz z orłim piórem noszony przez mieszkańców Tyrolu (regionu Austrii)
² animusz – zapał, odwaga

32.

- Ocena przemówienia lisa, jego dokonań, złożonych obietnic, słownictwa, jakim się posługiwał. Jakie byłoby twoje przemówienie, gdybyś był na miejscu lisa?
- Inscenizowanie wybranych fragmentów, czytanie z podziałem na role.

Co nas łączy

Zapis w dzienniku

1. Słuchanie i śpiewanie hymnu – uczenie się słów na pamięć.
2. Wyszukiwanie informacji na temat dawnych i obecnych symboli narodowych.
3. Co wyróżnia nasz kraj spośród innych? – prezentacja.
4. Tworzenie ciągów liczbowych wg określonego warunku.

Środki dydaktyczne

s. 44. i 45. w *Podręczniku Olka*, s. 41. i 42. w *Kartach pracy*, nagranie i słowa hymnu, encyklopedia, falsyfikaty banknotów i monet

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 44.
- ◆ Przypomnienie legendy o białym orle. Wskazanie na mapie miejsc związanych z legendą. Opisywanie godła państwa polskiego, miejsc i okoliczności, w których godło i inne symbole narodowe są stosowane.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 45.
- ◆ Słuchanie nagrania hymnu. Historyczne zdarzenia i nazwiska wymienione w hymnie – szukanie w encyklopedii informacji na ten temat.
- ◆ Szukanie informacji na temat okoliczności powstania *Mazurka Dąbrowskiego* – rozszerzenie wiadomości umieszczonych w ramkach. Wskazywanie na mapach miejsc związanych z osobami i zdarzeniami: Legionami Polskimi we Włoszech, gen. Janem Henrykiem Dąbrowskim, Józefem Wybickim.
- ◆ Oglądanie – w miarę możliwości – obrazów prezentujących najważniejsze i najdawniejsze zdarzenia historyczne; szukanie na nich symboli narodowych, np. na obrazie Michała Stachowicza *Przysięga Kościuszki* – biało-czerwona kokardka, przysięga na sztandar; Jana Matejki *Bitwa pod Grunwaldem* – motywy barw narodowych, cyklu *Poczet królów i książąt polskich* – orzeł przy każdej postaci.
- ◆ Właściwe zachowania wobec symboli państwowych. Ich miejsce podczas uroczystości i w codziennych sytuacjach.
- ✓ *Karty pracys.* 41. i 42.

- Co łączy ludzi mieszkających w granicach jednego państwa? Co łączy, a co różni państwa tworzące UE?
- Flaga opuszczona do połowy masztu jest znakiem żałoby.

4. Co nas łączy

W naszej szkole co roku są organizowane dni wiedzy o Polsce i innych krajach Unii Europejskiej. Dzięki temu dużo już wiemy. Skład Unii Europejskiej wchodzi wiele państw i różnią się one między sobą: mają własne godła, flagi, hymny, swoją tradycję, sztukę, swoje zabytki. Pani Ewa powiedziała, że te różnice są bardzo ważne, bo flaga, hymn czy godło mówią, skąd pochodzimy. To dobrze, bo one łączą ludzi z tego samego kraju. Nawet tych, którzy wyjechali za granicę.

flaga polska

godło III Rzeczypospolitej z 1990 r.

bandera polska

godło piastowskie z 1295 r. z czarną koroną Przemysła II

godło z czasów Wielkopolski

godło Polskiej Rzeczypospolitej 1-siej z 1946 r.

41. Co nas łączy

Wojtek, Paweł i Stas usłyszeli w telewizji, że flaga państwowa, którą wiesz się na budynku, powinna mieć bardzo dokładne wymiary: wysokość – 128 cm, szerokość – 80 cm, a jeśli ma być mniejsza lub większa, to trzeba zachować proporcje. Jakie wymiary powinna mieć flaga, jeśli ktoś chciałby mieć mniejszą chorągiewkę, żeby ją przyczepić do samochodu, motocykla lub roweru? Pomóż chłopcom ustalić wymiary pomniejszonych flag lub chorągiewek. Uzupełnij szereg liczb, odpowiednio je zmniejszając.

1. Co powiesz o Polsce dzieciom mieszkającym w innych krajach? Uzupełnij informacje.

4

nazwa państwa _____

flaga _____

godło _____ stolica _____

imię i nazwisko prezydenta _____

hymn _____

waluta _____ język _____

42. Jakie sąsiadujące z Polską _____

1 zł = 100 gr 1 euro = 100 eurocentów

- a. „Mazurek Dąbrowskiego” jest hymnem Polski. Wszyscy uczymy się polskiego hymnu. Zwróć uwagę na pisanie wyrazów w podkreślonych wyrażeniach.
- b. Podkreśl odpowiednie przymiotniki określające nastrój melodii polskiego hymnu. wolny szybki dynamiczny uroczysty melodyjny rytmiczny skoczny poważny wesoły smutny przyjemny podniosły lekki ciężki spokojny żywy dramatyczny patetyczny

Z. Wstaw brakujące liczby.

142	- 78		785	439	679
+ 2	- 2	+ 316	-	+ 1	- 5
3 5	243	479	324	575	2 8

- a. Wybierz najmniejszą z tych liczb i dowiedz się, co mógłby kupić za tyle złotych, a co za taką samą liczbę euro.

42

- Tworzenie ciągów liczbowych – liczenie dziesiątkami, setkami (z. 1.).
- Wykonywanie chorągiewek zgodnych z wymiarami (z. 2.).
- Układanie i zapisywanie zdań z wybranymi określeniami (z. 2a.).
- W jakich okolicznościach używany jest szkolny sztandar?

- Układanie jednolitego tekstu lub folderu tekstowo-graficznego o Polsce (z. 1.).
- Inne znamiona państwowości: znaki na banknotach i monetach. Obliczenia pieniężne. Wyszukiwanie nazw walut obowiązujących w innych krajach, głównie w UE.

IV OŚRODEK TEMATYCZNY JAK SIĘ PORUSZAJĄ NA LĄDZIE

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Używa związków frazeologicznych w zdaniach i dłuższych wypowiedziach. Stosuje czasowniki w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym. Opowiada wysłuchaną lub przeczytaną historię. Śpiewa piosenkę *Zakochany kotek*.

Czytanie

Czyta teksty informacyjne, regulaminy obowiązujące w miejscu zamieszkania, ogłoszenia, wiersze i opowiadania.

Pisanie

Potrafi napisać ogłoszenie, dbając o umieszczenie w nim wszystkich potrzebnych informacji. Pisz teksty kilkuzdaniowe na podany temat.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Zna różne gatunki kotów i sposób poruszania się oraz warunki życia kota domowego. Zna budowę kończyny ssaka. Odróżnia formy zdrobniate nazw zwierząt od nazw młodych zwierząt. Wyróżnia istotne elementy ogłoszenia. Określa warunki wzrastania młodych i nowo narodzonych zwierząt. Posługuje się algorytmem dodawania i odejmowania pisemnego. Stosuje liczby trzycyfrowe w czterech działaniach matematycznych. Stosuje w obliczeniach nawiasy. Zamienia minuty na sekundy, porównuje czas wyrażony w sekundach. Porównuje długości, zamienia jednostki długości. Zna znaczenie ruchu dla zdrowia i wyglądu człowieka. Posługuje się nazwami konkurencji sportowych. Posługuje się mapą fizyczną Europy: rozpoznaje ukształtowanie powierzchni, odszukuje podane miejsca. Rejestruje wyniki uzyskane w zawodach sportowych. Wykonuje prace plastyczne z gliny.

Rozwiązywanie problemów

Rozważa zasady współżycia zwierząt i ludzi w skupisku ludzi (w bloku mieszkalnym). Dobiera odpowiednie formy zachowań gwarantujące zwię-

rzęciu dobre warunki życia i zabawy bez narażania ludzi i innych zwierząt na konfliktowe sytuacje. Proponuje rozwiązania sytuacji konfliktowych.

Notatki

W kocim państwie

Zapis w dzienniku

1. Układanie opowieści o kotach.
2. Dodawanie liczb trzycyfrowych z przekroczeniem progu dziesiątowego.
3. Wykonanie portretów kotów dowolną techniką.
4. Śpiewanie i inscenizowanie piosenki *Zakochany kotek*.

Środki dydaktyczne

s. 46. i 47. w *Podręczniku Olka*, s. 43., 45. i 46. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Ludwika Jerzego Kerna *Zeszły się cztery kotys*. 34. w *Wypisach*, album *Świat wokół mnie*, albumy o kotach, fotografie, foldery z wystaw kocich piękności, nagranie i słowa piosenki *Zakochany kotek*, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Oglądanie albumów, ilustracji i zdjęć kotów dzikich i udomowionych. Nazywanie ras kotów, czytanie informacji o nich, określanie ich cech. Układanie zabawnych, nawet absurdalnych, historyjek na temat kotów. Wyjaśnienie pisowni użytych wyrazów.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 46. i 47.
- ✓ Wiersz *Zeszły się cztery kotys*. 34.
- ◆ Wykonanie dowolną techniką mapy kocich państw, wpisywanie nazw krain, miejscowości, znaków topograficznych, opracowanie legendy mapy.
- ◆ Słuchanie, czytanie i uczenie się melodii i słów piosenki *Zakochany kotek*.
- ✓ *Karty pracy* s. 43., 45. i 46.
- ◆ *Gry i zabawy w szkole*.

- Zabawa słowami – układanie słownika zabawnych nazw dotyczących życia kotów z objaśnieniami, np. miasto Pazurkowo, szczyt Biała Mysz, Ocean Pełen Mleka, rzeka Miau-Miau itp. Naśladowanie kociego chodu i zabawa dramatowa „stop-klatka”. Układanie wierszyków o kotach i kocich zabawach. Przypominanie znanych przysłów na temat kotów, śpiewanie piosenek.

Zeszły się cztery koty

Zeszły się cztery koty
 z różnych stron świata.
 Jeden z Mrukoty,
 jeden z Achoty,
 jeden z Kyszkowa
 (z Kyszkowa),
 jeden z Drapata.
 W czterech fotelach
 wygodnie sobie
 usiedli i zaczęli
 rozmawiać.
 Mrukota zaczął:
 „Wszystkie koty
 są takie same,
 że z wszystkich na świecie języków,
 Najłatwiejszy jest język koci.”

Jak się poruszają na lądzie

1 W kocim państwie

- Szukanie informacji o dzikich kotach zagrożonych wyginięciem.
- Wymiana informacji na temat opieki nad kotami domowymi: określanie ich miejsca w życiu ludzi, ponoszenie odpowiedzialności za szkody spowodowane przez zwierzęta domowe.

46.

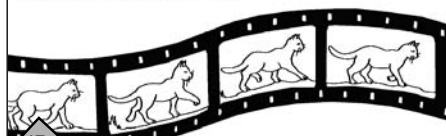
- Układanie innych przykładów dodawania i odejmowania liczb trzycyfrowych sposobem pisemnym (z. 1.), np. gdyby:
 - każde dziecko w szkole lub w klasach I, II i III miało po dwa koty..., to ile kotów miałyby razem;
 - wśród tych kotów było ... kotów perskich, to ile byłoby pozostałych kotów itp.
- Szukanie informacji o największych w Polsce wystawach kotów.

45.

2. Napisz, jakie imiona najbardziej pasują do kotów przedstawionych w „Podręczniku dla dzieci od 6 do 10 lat”.

Zdrowy kot żyje od dziesięciu do dwudziestu lat. W Polsce koty domowe żyją średnio 13 lat. Pierwsze sześć miesięcy życia kota to tyle, co dziesięć lat życia człowieka. 2-letni kot to jak 21-letni człowiek, a 21-letni kot, jeśli przeżyje tyle lat, to jak 100-letni człowiek.

47.

Wiele wieków temu, prześladowano czarne koty, ponieważ...

- Wnikliwe obserwowanie poruszania się czworonogów – kolejność przenoszenia łap w ruchu do przodu i do tyłu. Naśladowanie kocich ruchów w chodzeniu na czworakach.

- W zdaniu: Były przyjaciółkami, a teraz się kłócą. – równorzędne „wciąż drą ze sobą koty”, zwrócenie uwagi, że zaimek (zwłaszcza „się”, ale nie tylko) nie powinien znajdować się na końcu zdania. Układanie zdań, np. Napisał bardzo mało, tyle, co kot napłakał. (z. 1.)

46.

dorośli osobnik	zdrożenie nazwy dorosłego	młode
kotek	kocię	
lewek	lwią	
	tygrysie	tygrysiątko

mają ze sobą następujące zwierzęta: lew, gepard, lampart, pantera, tygrys, ryś, puma? Dokończ zdanie.

wymienione

- Zabawa z wirowaniem *Kotek i myszka*, s. 62.

Zabawy zwierząt

Zapis w dzienniku

1. Opowiadanie o zabawach zwierząt na podstawie rysunków i obserwacji.
2. Określanie zasad układania ogłoszenia na dowolny temat.
3. Wykonanie kota zabawki wg instrukcji.
4. Dodawanie i mnożenie pełnych dziesiątek.

Środki dydaktyczne

s. 48. i 49. w *Podręczniku Olka*, s. 44., 47. i 48. w *Kartach pracy* część 1., opowiadanie Jana Strękowskiego *Kość niezgodys*. 35. w *Wypisach*, nagrania odgłosów różnych zwierząt i rozpoznawanie ich, kostki do gry, opis zabawy matematyczno-zręcznościowej (w *Przewodniku* s. 207.), materiały do wykonania kota zabawki, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 48.
- ✓ Opowiadanie *Kość niezgodys*. 35.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 49.
- ◆ Wykonywanie scenki: kłótnia psów o kość – dialog wg własnego pomysłu. Pozostali uczniowie wcielają się w rolę rozjemców i usiłują uspokoić i pogodzić skłóconych. Należy zwrócić uwagę na spokojny ton, jaki powinien przyjąć rozjemca, i podkreślić fakt, iż krzyk – i to po obu stronach – tylko pogłębia konflikt.
Odgrywanie podobnych scenek dotyczących innych konfliktów znanych dzieciom z własnego doświadczenia.
- ◆ Opracowanie regulaminu konkursu na najciekawszą historię o kotach/psach lub innych zwierzętach. Każda historia może być przedstawiona w dowolnej kategorii: opowieść, komiks, historyjka obrazkowa itd.;
- ◆ rozstrzygnięcie konkursu powinno nastąpić w każdej kategorii oddzielnie.
- ◆ Wypowiadanie się na temat życia, warunków stwarzanych zwierzętom przez ludzi – rola małych zwierząt w gospodarstwie wiejskim i w miejskich domach.
- ◆ Spotkanie z weterynarzem; zwrócenie uwagi na żywienie zwierząt domowych – czego nie można wprowadzać do jadłospisu kotów, psów, żółwi itp. Szkodliwość przypraw stosowanych przez człowieka dla organizmu zwierząt.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.
- ✓ *Karty pracy*. 47. i 48.
- ✓ *Karty pracy*. 44.
- ✓ Zabawa matematyczno-zręcznościowa – opis w *Przewodniku*, s. 207.

- Prezentowanie znanych dzieciom sytuacji dotyczących kotów żyjących w miejscu zamieszkania dzieci; przestrzeganie przepisów dotyczących ich obecności w miejscach publicznych.
- Pisanie na tablicy użytych przez dzieci czasowników i określenie czasu, w jakich zostały użyte (z. 1.).

Dzikie koty drapieżne żyjące w Polsce to rysie i ibiki. Jedynym kontynentem, na którym nie występują dzikie koty, jest Australia. Przedstawicielem drapieżników na tym terenie jest zdziwały pies dingo. Psom dingo grozi wyginiecie. Największym kotem jest tygrys syberyjski. Waży do 290 kg i ma ok. 3 m długości.

49.

Zawiania i pytania

1. Nadaj imiona psom na ilustracji i opowiedz:
- co robią teraz;
 - co mogło być przedtem;

- Pisanie opowiadań w różnych czasach.

Zabawy zwierząt

Olek i Wojtek opowiadali o swoich zwierzętach: Olek o kocie Ogry Wojtek o psie Azorze. Ania opowiedziała o zwierzątku, które chciała mieć. **mówić, śpiewać** - Nie wiem, kto i kiedy to robi. **Frank mówi.** Ania śpiewała. **Wiem, że Frank robi to teraz, a Ania robiła to wcześniej.**

1. Wypowiedzi dzieci zmien tak, aby podkreślone czasowniki wystąpiły:

a. w czasie teraźniejszym

Ogryzek **był** leniwym kotem. On **leżał** całymi dniami na parasapie i spał. **Jedynie** na widok wróbi **zrywał** się i **gonił** za nim.

b. w czasie przeszłym

Azor **budził** mnie każdego dnia i **zachęcał** do zabawy. **Podawał** mi do łóżka zabawki, **ściągał** ze mnie koldre, **merdał** ogonem i **szczękał**.

c. w czasie przyszłym

Moje zwierzątko **będzie** niedługo. **Zamieszkać** w moim pokójku. **Posłać** ode mnie koszyk i ciepły koc.

47.

Frank zawsze chciał mieć psa, a jego siostra Magda - kota. Ale w domu mogło być tylko jedno zwierzątko. Ułożyli grę, żeby losowo dokonać wyboru. Przygotowali kostkę do gry i ustalili, że liczby parzyste oznaczają kota, a nieparzyste - psa oraz że każdemu z nich przysługuje 10 rzutów. Każdy następny rzut jest wyżej przemianowy.

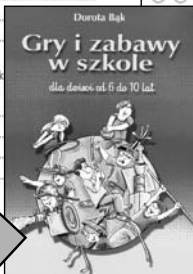
Dobierz, jakie zwierzątko znalazłoby się w domu Franka i Magdy. pchły miały zdecydować o tym wyniki gry.

nrz.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	liczba pkt
chc.	K	P	K	P	K	P	K	P	K	P	
gda	X		X	X	X	X	X	X	X	X	
nek	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

48.

- Sprawdzanie na szkolnej tablicy ogłoszeń, jakie ogłoszenia zamieszczono i do kogo są skierowane. Układanie ogłoszeń na różne tematy - zwrócenie uwagi na zgromadzenie wszystkich potrzebnych informacji, tworzenie krótkich tekstów.
- Pisanie ogłoszenia na temat własnego albo znanego psa.
- Układanie dowolnych przykładów mnożenia pełnych dziesiątek.

- Zabawa z mocowaniem *Pieski do kąpeli*, s. 73.

Stępem, kłusem i galopem

Zapis w dzienniku

1. Opisywanie sposobów poruszania się zwierząt określonego gatunku.
2. Tworzenie związków wyrazowych i układanie z nimi zdań.
3. Porównywanie czasu – zamiana jednostek czasu.

Środki dydaktyczne

s. 50. i 51. w *Podręczniku Olka*, s. 49. i 50. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Stanisława Karaszewskiego *Konik polny i konik morski* s. 36. w *Wypisach*, album *Świat wokół mnie*, atlas *Świat wczoraj i dziś*, ilustracje, zdjęcia, albumy koni (w tym rasowych) i innych zwierząt, stoper

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 50.
- ◆ Określanie różnic między zwierzętami (rasa i umaszczenie).
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 51.
- ◆ Sposoby poruszania się zwierząt (oglądanie albumów, filmu) – nazywanie ich i grupowanie: latające – ptaki, owady; pływające – ryby, nieliczne ssaki.
- ◆ Naśladowanie sposobów poruszania się zwierząt, wymienianie ruchomych części ciała człowieka podobnych do tych, które umożliwiają poruszanie się zwierzętom. Ćwiczenia gimnastyczne rąk i nóg proponowane przez dzieci. Jak zmienia się ułożenie kończyn i postawa człowieka w trakcie ćwiczeń? Wykonywanie tych samych ruchów z unieruchomionym stawem kończyny górnej lub dolnej. Mogą być znane dzieciom zabawy, np. kulawy lisek, skoki zajęcze.
- ◆ Ustalenie cech wspólnych kilku różnych zwierząt i szukanie między nimi różnic.
- ✓ Wiersz *Konik polny i konik morski* s. 36.
- ✓ *Karty pracy* s. 49. i 50.

- Spisywanie wyrazów wieloznacznych (zamek, igła, klucz, gwiazda, kostka).

36.

Konik polny i konik morski

Na brzegu, przy morskiej toni
spotkały się raz... dwa konie.

– Przepraszam, czy można spytać,
gdzie pan zapodział kopyta?

– A pan – nie stępem lub kłusem
biegnie, lecz skacze... susem?

– Jeżeli już o to chodzi,
to... czemu pan siedzi w wodzie?

Tak się spierały beztrząsco
koń polny z konikiem morskim.

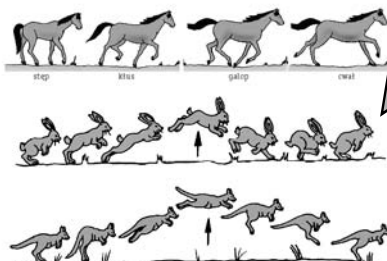
Gdy nagle – obok nich, biegiem,
zwykły koń przebiegł brzegiem.

– Hei, ty tam, odzie tak gonisz!

- Łączenie farb w różnych kolorach w celu uzyskania barw odpowiadających maściom końskim. Dobieranie odpowiednich nazw kolorów do nazw określających maści konia.

Są aż cztery rodzaje chodu konia: step, ktus, galop, cwał.

- Nadawanie imion koniom. Spisywanie imion w kolejności alfabetycznej.
- Mierzenie czasu wykonywania ćwiczeń gimnastycznych w sekundach: ile podskoków można wykonać np. w ciągu 15 s, ile sekund trwa wykonanie 10 przysiadów itp.
- Obserwowanie dwóch sposobów porównywania czasów: odejmowanie dwumianowanych liczb lub sprowadzanie danych do jednej jednostki miary (z. 1. i 2.).

4. Oblicz w pamięci.

491 - 291 = 453 - 153 = 273 - 270 =
534 - 134 = 666 - 606 = 999 - 900 =
579 - 309 = 818 - 508 = 311 - 101 =
474 - 170 = 329 - 20 = 991 - 901 =

50.

Stepem, ktusem i galopem

...jeździ na koniu dla przyjemności, a jego kuzyn nie tylko. ...zjadł konną zapisał mu lekarz. Spytałem mamę, czy to możliwe. ...Lekarze stosują jazdę konną jako wspomagającą metodę leczenia - powiedziała. - Tę metodę nazywamy hipoterapią. A Staś powiedział, że w czasie jazdy na koniu ćwiczy nie tylko mięśnie, ale i mózg, bo taka jazda pomaga utrzymywać równowagę. Nie dziwnego, że on nigdy nie spadł z konia, a ja dwadzieścia razy. Staś wy...

51.

- ★ Wazyn
- Wyścig w wyścig
- Tramwaj w Warszawie

Stepem,

wzór 4 t

1. Oblicz w

4 min

4 -

2. Wmieja

odbywa

Orla, Pł

Wpłiz do

a. Podkreśl

b. Ustal, kt

1. bieg

5 min 34 s

4 min 42 s

5 min 25 s

5 min 47 s

4 min 41 s

4 min 53 s

2. bieg

5 min 34 s

4 min 42 s

5 min 25 s

5 min 47 s

4 min 41 s

4 min 53 s

- Opisywanie na podstawie ilustracji sposobu poruszania się konia. Ile nóg unosi jednocześnie: galopując, cwałując, ktusując, a ile w stępie?

- Jaką pozycję przyjmują zwierzęta w fazie skoku oznaczonej strzałką?
 - Jedno z nich pada na przednie łapy, a drugie na tylne.
 - Jednemu z nich ogon pomaga w zachowaniu równowagi, drugiemu druga para nóg.

- Po czym poznajemy, czy jest to ilustracja konia stojącego czy w ruchu? Rysowanie sylwetki konia (w uproszczeniu).

49.

- Szukanie informacji o stosowaniu hipoterapii o stadninie znajdującej się najbliższej miejsca zamieszkania dzieci.

50.

W jaki sposób porusza się człowiek

Zapis w dzienniku

1. Nazywanie części ciała człowieka umożliwiających poruszanie się.
2. Ćwiczenie prawidłowej postawy przy siedzeniu, chodzeniu i odpoczynku.
3. Mierzenie i porównywanie długości – zamiana jednostek długości.
4. Lepienie z gliny sylwetki sportowca.
5. Opisywanie sylwetki sportowca.

Środki dydaktyczne

s. 52. i 53. w *Podręczniku Olka*, s. 51. i 52. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Zbigniewa Lengrena *Siłacz* s. 37. w *Wypisach*, plansza z układem kostnym człowieka, rzeźby lub zdjęcia rzeźb (przedstawiające sylwetkę człowieka, najlepiej antyczne), glina do wykonania pracy plastycznej (można ją nabyć w sklepach z materiałami dla artystów lub w cegielni), miary krawieckie (centymetry) dla każdego dziecka

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 52. i 53.
- ♦ Dobieranie i wykonywanie ćwiczeń gimnastycznych pozwalających sprawdzić, które części ciała człowieka są ruchome, czemu to służy (czy tylko do przemieszczania się), od czego zależy obszerność wykonywanego ruchu.
- ♦ Spotkanie z lekarzem ortopedą, pielęgniarką szkolną, nauczycielem gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej lub przeprowadzenie zajęć, podczas których zwrócimy uwagę na prawidłowe siedzenie, chodzenie, noszenie plecaka, spanie – w związku ze zmianami, jakie dokonują się w układzie kostnym dziecka podczas wzrostu.
- ✓ *Karty pracy* s. 51. i 52.
- ♦ Mierzenie ciężaru i długości własnego ciała oraz poszczególnych jego części (długość nogi, ręki, obwód bioder, klatki piersiowej). Zapisywanie otrzymanego wyniku w metrach i centymetrach, zamiana metrów na centymetry.

Uwaga

Podobne ćwiczenia można powtórzyć pod koniec klasy III, by każde dziecko mogło zaobserwować zmiany w swoim rozwoju.

- ♦ Wykonanie modelu wybranej sylwetki sportowca z gliny.
- ✓ Wiersz *Siłacz* s. 37.

- Przyjmowanie przez dzieci różnych pozycji, np. sportowców, i opisywanie słowami położenia określonych części ciała w pozycji miotacza (kulomiota, młociarza, oszczepnika, dyskobola). Opisywanie sylwetek sportowców.
- Wypowiadanie się na temat różnych konkurencji sportowych, wskazywanie części ciała, które trzeba ćwiczyć, aby osiągać dobre wyniki.
- Wypowiadanie się na temat obrazu zdjęć rentgenowskich i sposobu ich wykonywania.
- Obserwowanie ruchu nóg człowieka idącego, truchtającego, biegnącego.

52.

W jaki sposób porusza się człowiek

Byłem młodszy, kiedy mówił, że ja i Franek wciąż biegamy, bo mamy za dużo energii. I od tego czasu myślałem, że człowiek porusza się

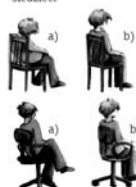

- Zanim dzieci zorganizują zawody, powinny mieć możliwość poćwiczyć chód i dostrzec różnicę między chodem a biegiem (z. 3.).

53.

Sprawdź, co jest odpowiednie dla twojego kręgosłupa.

1. Usiądź tak, jak osoby przedstawione na rysunkach. Zaznacz, jak powinienś siedzieć.

2. Wykonaj polecenia i zaznacz, która czynność jest dla ciebie łatwiejsza do wykonania.

a) Weź do ręki ciężką torbę.
b) Rozłóż ciężar po równo do dwóch torb i weź każdą w oddzielną rękę.

a) Usiądź przy stole i podeprzyj głowę jedną ręką.
b) Siądź przy stole i oprzyj obie dłonie na blacie.

a) Pochyl się i podnieś jedną ręką paplerek leżący na podłodze.
b) Zrób przysiad, aby podnieść paplerek z podłogi.

W jaki sposób porusza się człowiek

1. Idąc do szkoły, Franek pokonuje odległość 200 m. Olek pokonuje 2 razy większą odległość niż Franek, a Dorota 5 razy większą.

Oblicz, jaką odległość pokonuje każdy z nich z domu do szkoły i z powrotem.

Franek	
Olek	
Dorota	

a. Stas dojeżdża do szkoły dwa i pół kilometra. Oblicz, ile to metrów.

2 km = 2 · 1000 m = _____ m

pół kilometra to _____ m

51.

- Porównywanie odległości, jaką pokonują dzieci do szkoły. Zamiana kilometrów na metry.
- Zapisywanie dowolnych liczb czterocyfrowych w układzie pozycyjnym.

Siłacz

Mam straszną siłę, choć się nie chwale, lecz dorosłego także powalę; dwa lewe proste, jeden sierpowy, siach, prach i facet leży gotowy.

Gdybym kowbojem był z Ameryki, tobym w rodeo powalał byki: byka za rogi, łeb mu wyginam i już byk leży jak wołowina.

A gdybym nagle spotkał niedźwiedzia, tobym do słuchu coś mu powiedział: skoczyłby na mnie, lecz wnet by runął, bo znam się także na chwytach zdzudo;

lwy to dla mnie ślabiutki dzieci... – Tomku, znieś na dół kubełki śmieci; nie wolno odejść, młoko gotuje... – Mamo, mamo, słabo się czuję.

37.

- Przygotowanie zestawu ćwiczeń dla „Siłacza” – w skład zestawu powinny wejść również prace użytkowe (sprzątanie, porządkowanie księgozbioru itp.).

1. Co mówię?
2. Wyraź ciało, k...

Sport dla zdrowia i dla przyjemności

Zapis w dzienniku

1. Stosowanie w wypowiedziach czasowników w różnych formach gramatycznych.
2. Rejestrowanie wyników osiąganych podczas minizawodów klasowych.
3. Porównywanie osiąganych wyników – obliczanie różnic.
4. Mnożenie i dodawanie liczb – łączenie działań w jednym zapisie.

Środki dydaktyczne

s. 54. i 55. w *Podręczniku Olka*, s. 53. i 54. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Juliana Tuwima *Skakanka* s. 38. w *Wypisach*, informacje prasowe na temat wyników osiąganych w biegach, skokach, chodzie, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 54. i 55.
- ◆ Znaczenie ruchu i uprawiania sportu dla zdrowia człowieka (również dla kształtowania ładnej sylwetki), potrzeby podnoszenia sprawności fizycznej. Jaką dyscyplinę sportu chciałyby dzieci uprawiać w przyszłości? Czym ona się charakteryzuje? Które części ciała najbardziej angażuje? Jakie ćwiczenia, przyrządy i przybory są niezbędne do jej wykonywania?
- ✓ *Karty pracy* s. 53. i 54.
- ✓ Wiersz *Skakanka* s. 38.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.
- ◆ Organizowanie minizawodów w biegach, rzutach lub skokach na boisku. Rejestrowanie osiąganych wyników i porównywanie ich. Stosowanie obliczeń punktowych dla osób, które brały udział w kilku dyscyplinach. Zamiana metrów na centymetry i milimetry.
- ◆ Odczytywanie danych dotyczących wyników w biegach, skokach i chodzie podanych w prasie.

Uwaga

Pamiętajmy o rozstrzygnięciu konkursu na najciekawszą historię o kotach/psach, gromadzeniu i przechowywaniu wykonanych prac, wyborze jury, terminie ogłoszenia wyników.

- Układanie i pisanie wypowiedzi na temat „Sport to zdrowie”.
- Jaka jest różnica między sportem wyczynowym i rekreacyjnym? Podawanie przykładów dyscyplin sportowych, które można uprawiać wyczynowo i rekreacyj-

55.

sport wyczynowy

sport rekreacyjny

5

Czy dziewczynka uprawia sport?

53.

- Z jakich innych okazji można organizować zawody dzieci i rodziców?

- Zwrócenie uwagi na różnice między prozą a poezją. Wykonywanie różnorodnych zabaw ze skakanką aż do zmęczenia. Wypowiadanie się uczniów na temat wysiłku fizycznego oraz samopoczucia po serii męczących ćwiczeń i po odpoczynku.

54.

- Wykonanie obliczeń, w których należy uwzględnić kolejność wykonywania działań.

liczba pokonanych przeszkód	Dorota	Kamil	Ela	Kasia	Robert
liczba powtórzeń	5	6	7	4	4
liczba odrzuconych piłek	4	1	2	3	
liczba zdobytych punktów					
użytkowane miejsca					

Regulamin rzutów do kosza
Panie rzuciły piłką koszykową do 3 koszy. Każdy koszyk był zawieszony na innej wysokości. Za celne rzuty do każdego z nich przyznawano inną liczbę punktów.

2. Oblicz, ile punktów zdobyły panie. Znak X oznacza liczbę trafień. Ustal kolejne miejsca zajęte przez panie.

liczba rzutów	5 pkt	7 pkt	9 pkt	liczba zdobytych punktów	użytkowane miejsca
pania Piotra	XXXX	XXXX	XX		
pania Kasi	X	XXXXX	XXXX		
pania Oli	XXXXX	XX	XX		

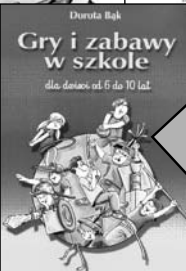
38.

„Żeby kózka nie skakała,
Toby nóżki nie złamała”.
Prawda!
Ale gdyby nie skakała,
Toby smutne życie miała,
Prawda?
Bo figlować – bardzo miło.
A bez tego – toby było
Nudno...

Chociaż teraz musi płakać,
Potem znowu będzie skakać!
Trudno!
Więc gdy cię dorodzi straża,
Że tak będzie, jak z tą naszą
Kozą.

Najpierw grzecznie ich wystuchaj,
Potem powiedz im do ucha
prozą:

„A ja znam może dwadzieścia innych kózek, co od skakały i zdrowe są, i wesole, i nic im się nie stało.
Grunt, żeby się nie bać! Tak skakać, żeby się nic nie stało.
Bo inaczej, co by z życie było? – Prawda?”. I skakać podobają. Niech dorodzi zobacza, jak się to robi!

- Podskoki i skoki, ćw. 8., 9. i 10., s. 33.

Uwaga

Polecamy samodzielne czytanie książki Romana Pisarskiego *O psie, który jeździł koleją*.

V OŚRODEK TEMATYCZNY SPOSOBY PODRÓŻOWANIA PO LĄDZIE

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Nazywa osoby kierujące różnymi rodzajami pojazdów. Wyjaśnia znaczenie związków wyrazowych – stosuje je w wypowiedziach. Układa opowiadanie z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa. Słucha piosenki *Pies na medal*, śpiewa ją.

Czytanie

Czyta samodzielnie książki i odnajduje w nich odpowiednie fragmenty. Odczytuje informacje z mapy i rozkładu jazdy. Czyta liczby czterocyfrowe w układzie pozycyjnym.

Pisanie

Przedstawia bohatera książki, stosując narrację w 1. os. lp. Układa opowiadanie na określony temat. Píše wyrazy zakończone głóską dźwięczną.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Grupuje rózne pojazdy ze względu na środowisko, w jakim się poruszają. Rozróżnia rodzaje komunikacji obowiązujące w środowisku. Grupuje wyrazy związane z podróżami. Rozróżnia kolejowy transport towarowy i osobowy. Ocenia zachowania uczestników ruchu drogowego. Ustala kolejność zdarzeń. Układa zdania o charakterystycznych cechach psów wybranej rasy. Dodaje liczby trzycyfrowe – dopełnia do 1000. Zapisuje liczby czterocyfrowe w układzie pozycyjnym. Porównuje liczby czterocyfrowe. Oblicza czas z wykorzystaniem tarczy zegara. Planuje trasy podróży po Włoszech, oblicza ich długości. Postuguje się mapą fizyczną i samochodową Polski, Europy. Postuguje się rozkładem jazdy pociągów. Zamienia godziny i minuty na minuty. Potrafi wykonać maskótkę z drutu i wetny wg podanej instrukcji.

Rozwiązywanie problemów

Poznaje znaki drogowe obowiązujące na autostradach. Porównuje i grupuje różne rodzaje środków transportu. Typuje najłatwiejsze sposoby poruszania się w swojej miejscowości. Wyszukuje w różnych źródłach informacje dotyczące komunikacji kolejowej.

Notatki

Komunikacja miejska

Zapis w dzienniku

1. Ustalanie zasad zachowania się w publicznych środkach komunikacji.
2. Pisownia wyrazów z częstką *au*.
3. Dodawanie liczb trzycyfrowych – dopełnianie do 1000.

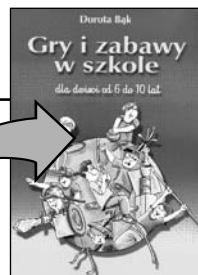
Środki dydaktyczne

s. 56. i 57. w *Podręczniku Olka*, s. 57. i 58. w *Kartach prac* część 1., tekst Brigitte Noder *Bajka o dawnych czasach* s. 39. w *Wypisach*, film o zasadach poruszania się po drogach, kodeks drogowy, plansze ze znakami drogowymi, album *Świat wokół mnie*, aktualne informacje o budowie autostrad w Polsce, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Rozpoznawanie i grupowanie znaków drogowych znajdujących się na drodze z domu do szkoły (korzystanie z plansz ze znakami drogowymi). Porządkowanie informacji o znakach: kogo obowiązują, o czym informują, jakie mają wymiary, kształty, kolory.
- ◆ Prowadzenie dyskusji na temat: Czy bezpieczna droga dla samochodów jest również bezpieczną drogą dla pieszych?
- ◆ Oglądanie filmu ukazującego zasady poruszania się po drogach. Rozpoznawanie konkretnych sytuacji w ruchu drogowym, określanie zasad bezpiecznego poruszania się pojazdów i pieszych.
- ✓ Opowiadanie *Bajka o dawnych czasach* s. 39.
- ◆ Sporządzanie listy miejsc lub mapy najbliższej okolicy z zaznaczeniem miejsc (znakami lub kolorami wybranymi przez uczniów), w których przyroda może się rozwijać, i takich, w których została zniszczona.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 56. i 57.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.
- ◆ Opisywanie informacyjnego znaku drogowego. Każdy uczeń wybiera dowolny znak; nie pokazując go i nie podając nazwy, opisuje, jak wygląda, w taki sposób, aby słuchający mogli szybko się zorientować, o jaki znak chodzi.
- ✓ *Karty prac* s. 57. i 58.

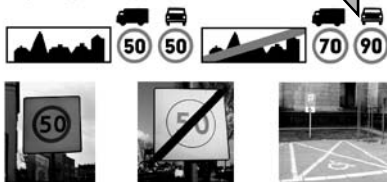
- *Drogi szybkiego ruchu*, s. 31.

- Obserwowanie ruchu pojazdów na drodze poza miejscowością i w terenie zabudowanym – ocena zachowań kierowców.
- Wyjaśnienie, co to jest pojazd (autobus) niskopodłogowy i z myślą o kim został tak skonstruowany.

O czym każdy kierowca powinien wiedzieć

Zadania i pytania

1. Porównaj, ile autobusów linii 179 odjeżdża w godzinach 16.00–19.00 z przystanku Metro Kabaty w dzień powszedni, a ile w soboty i w święta.
2. Jakie zasady dobrego wychowania obowiązują, twoim zdaniem, pasażerów publicznych środków lokomocji?
3. Objaśnij, jakie informacje zawierają przedstawione znaki i jakie zagrożenie

Wypływ

Dlaczego Ćwierkuś – bohater „Bajki o dawnych czasach” – musiał się przeprowadzić z oniazda na wierzbie na filar beto-

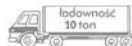
- Co powinno decydować o wyborze okresowego biletu komunikacji miejskiej (z. 2.)?

2. Samochód ciężarowy przewozi kontenery o ładowności 5 ton i 10 ton. Ile kilogramów może jeszcze zabrać każdy z samochodów, jeżeli załadowano już towary o podanej wadze?

2 tony, 1 tona, _____ kg

4 tony, 3 tony, _____ ka

3. Napisz odgadnięte wyrazy. W zapisie każdego z nich występuje taka sama część

droga przystosowana do zwykłego ruchu samochodów	podpis pisma na książce, gwiazdy filmowej na fotografii	na dół głębi świętego
miasto	wielosobowy pojazd	kontynent - wyspa
leżnia fizjka	nastron egzemplis	niez książki

Sposoby podróżowania po lądzie

Komunikacja miejska

Nasze miasteczko jest małe, jeżdżą tu tylko dwa miejskie autobusy. Jeden przywytu bu. Jest jeszcze gimbus, ale wozki tylko uciśnią. W dużych miastach jest inaczej. Ale czy lepiej? Dziadek Paweł uważa, że gorzej. Wiem nawet, dlaczego tak uważa. Kiedyś pojechałem z nim PKS-em do miasta, w którym pracuje tata. Na ulicę Mieszka I mieliśmy dojechać autobusem miejskim nr 108. Wsiadliśmy w 108 i... Tata twierdzi, że pojechałbym w przeciwną stronę, ale ja do dziś nie rozumiem dlaczego.

[illegible]

www.elsevier.com/locate/jmb

- Na jednej z fotografii jest rysunek przedstawiający windę zastępującą osobom na wózkach schody do metra, pociągów, wysokich pieter w budynkach.

Komunikacja miejska

1. Klasa IIIc ze szkoły w Głębokiem wybiera się na wycieczkę autokarową. Przed wyjazdem uczniowie zapoznali się z niektórymi przepisami regulaminu dla podróżnych. Uzupełnij zdania, odczytując informacje zawarte na rysunkach.

 Połka przeznaczona
 Nie otwieraj
 Podczas jazdy
 Śmieci
 Nie podnieś szklanki

- Stosowanie w jednym zapisie dodawania i odejmowania liczb do 1000 (z. 1.).
- Układanie i zapisywanie zdań z wybranymi wyrazami z dyftongiem – użycie w jednym zdaniu dwóch lub więcej wyrazów (z. 3.).

Podróżowanie autostradami

Zapis w dzienniku

1. Planowanie podróży po Włoszech, obliczanie długości tras – prezentacja kraju.
2. Odtwarzanie kolejności zdarzeń – ustalanie związku przyczynowo-skutkowego.
3. Obliczenia czasu z wykorzystaniem modelu zegara.
4. Nauka piosenki *Pies na medal*.

Środki dydaktyczne

s. 58., 59. i 172. w *Podręczniku Olka*, s. 55., 59. i 60. w *Kartach pracy* część 1., książka Romana Pisarskiego *O psie, który jeździł koleją*, album *Świat wokół mnie*, atlas *Świat wczoraj i dziś*, atlas samochodowy Europy, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Gromadzenie wiadomości na temat Włoch i szukanie znanych dzieciom związków między Polską i Włochami, miejsce Włoch na kontynencie.
- ✓ Atlas *Świat wczoraj i dziś*
- ◆ Gromadzenie słownictwa związanego z przemieszczaniem się człowieka: lecieć, chodzić, jechać, płynąć; stosowanie czasowników w 1. os. lp.: lecę, chodzę, jadę, płynę.
- ✓ Album *Świat wokół mnie*.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 58., 59. i 172.
- ✓ *Karty pracy*. 59. i 60.
- ◆ Nauka słów i melodii piosenki *Pies na medal*.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.
- ✓ Książka *O psie, który jeździł koleją*.
- ◆ Gromadzenie informacji o autorze. Zapisywanie informacji o książce z wykorzystaniem doświadczeń z klasy I i II.
- ◆ Wyszukiwanie i czytanie odpowiednich fragmentów książki *O psie, który jeździł koleją* informujących o usytuowaniu na mapie Europy kraju, w którym toczy się akcja, jego kształcie itp. Wskazywanie na mapie Włoch miejscowości związanych z podróżami Lampo, odczytywanie ich nazw, tworzenie mapy wędrówek psa.

Uwaga

Dobrze byłoby, gdyby uczniowie dysponowali rozkładem jazdy pociągów/autobusów odjeżdżających z ich miejscowości lub miejscowości znajdujących się w pobliżu miejsca zamieszkania.

2 Podróżowanie autostradami

Tata często wyjeżdża za granicę, bo jest zaprasza na międzynarodowe konferencje naukowe. Ostatnio wyjechał do Włoch. Mówi, że się zakochał w tym kraju. Obiecał, że wiosną zabierze nas tam na narty i że przejedziemy się najpiękniejszą włoską autostradą – Autostradą Słońca – która łączy Mediolan z Neapolem i prowadzi obok znanych włoskich miast: Bolonii, Florencji i Rzymu.

Gdy obok Głębockiego budowano trasę szybkiego ruchu, tata protestował, bo miała przeciąć drogę, która co roku wędrują żaby do jeziora. A teraz zachwyca się włoską autostradą?

- Pierwszą autostradę wybudowano ponad 80 lat temu we Włoszech. Łączy Mediolan z Varese.
- Pierwsze autostrady wybudowano na ziemiach polskich ok. 70 lat temu. Były to odcinki dróg w okolicach Szczecina i Głiwic.

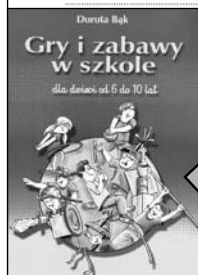

- Zaznaczanie na mapie kolorowymi kredkami trasy z Mediolanu do wybranych miejscowości. Ustalanie innych tras o długości np. do 1000 km.

- wyjscie Leosia z domu.
 - Rozwieszenie ogłoszeń o zaginięciu psa.
 - Powrót Doroty ze szkoły.
 - Poszukiwanie Leosia przez Dorotę i jej przyjaciół.
 - Wręczenie nagrody znalazcy.
 - Radosna wiadomość.
 - Spotkanie z Leosiem i jego znalazcą.

2. Napisz, co pomyślał Leos, kiedy zobaczył uchylone drzwi. Skorzystaj z opisu jego przyrody.

Czego zaprzagnął?

- Czytanie notek encyklopedycznych o wybranych środkach lokomocji.

- Biegi wspólne, s. 32.

58.

- Odczytywanie nazw mórz otaczających Włochy, wysp należących do tego państwa; określanie, w jakiej części Włoch można jeździć na nartach, w jakich kąpać się w ciepłym morzu.

Wskazywanie na mapie Europy państw, przez które trzeba przejechać, podróżując z Polski do Włoch.

- Porównywanie długości dróg autostradowych w Polsce (mapa Polski na s. 172.) i we Włoszech (atlas samochodowy): gdzie obecnie znajdują się w Polsce autostrady, a gdzie są w trakcie budowy?
- Przypomnienie podstawowych słów w innych językach poznanych w klasie I i II.

59.

Podróżowanie autostradami

1. Przeczytaj nazwy włoskich miejscowości.

- Turyn – Mediolan – 188 km
- Turyn – Genua – 175 km
- Piza – Marittima – 154 km
- Piombino – Marittima – 30 km
- Neapol – Reggio – 289 km
- Wenecja – Mediolan – 290 km
- Mediolan – Genua – 146 km

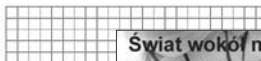
- Pisanie opowiadania o przygodzie Leosia (z. 2.).

60.

a. Oblicz, jak daleko jest:

z Rzymu do Reggio

z Turynu do Wenecji

Świat wokół mnie

Koleją w świat

Zapis w dzienniku

1. Rodzaje transportu kolejowego.
2. Posługiwanie się rozkładem jazdy pociągów.
3. Tworzenie słowniczka wyrazów związanych z koleją.
4. Obliczanie czasu podróży, zamiana jednostek czasu.

Środki dydaktyczne

s. 60. i 61. w *Podręczniku Olka*, s. 61. i 62. w *Kartach pracy* część 1., książka Romana Pisarskiego *O psie, który jeździł koleją*, atlas *Świat wczoraj i dziś*, mapa Włoch, encyklopedia, kartoniki do uzupełnienia klasowego katalogu książek lub dzienniczki lektur prowadzone w poprzednich latach, rozkłady jazdy pociągów

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Książka *O psie, który jeździł koleją*.
- ◆ Wspólne czytanie wybranych fragmentów książki *O psie, który jeździł koleją*. Wyszukiwanie fragmentów umożliwiających wykonanie zadań. Odczytywanie fragmentów opisujących postać głównego bohatera. Wyszukiwanie potrzebnych wyrazów i zwrotów. Opowiadanie psa Lampo o sobie: wyglądzie, przyzwyczajeniach, zachowaniu w różnych sytuacjach – narracja w 1. os. lp.
- ✓ *Karty pracy* s. 61. i 62.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 60. i 61.
- ◆ Dzielenie się przez dzieci doświadczeniami związanymi z podróżowaniem koleją, nazywanie różnych rodzajów pociągów.
- ◆ Posługiwanie się rozkładem jazdy pociągów, obliczanie czasu przeznaczonego na podróż do wybranej miejscowości.

Wyścigi i rajdy

Zapis w dzienniku

1. Obliczanie czasu podróży – prędkość poruszania się pojazdów.
2. Pisanie wyrazów zakończonych głoską dźwięczną.
3. Organizowanie zawodów wg zasad sportowej rywalizacji.

Środki dydaktyczne

s. 62. i 63. w *Podręczniku Olka*, s. 63. i 64. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Włodzimierza Scisłowskiego *Wyścig* s. 40. w *Wypisach*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 62. i 63.
- ◆ Wymienianie różnych form rywalizacji: konkursy, zawody sportowe, w tym wyścigi; inne znane dzieciom wyścigi, rajdy, różnego typu pojazdy.
- ◆ Poszukiwanie zależności między odległością a czasem i prędkością różnych pojazdów – roweru, motocykla, samochodu, pociągu. Ustalanie bezpiecznej prędkości, z jaką mogą się poruszać te pojazdy w określonych warunkach: drogowych i sportowej rywalizacji.
- ✓ *Karty pracy* s. 63. i 64.
- ✓ Wiersz *Wyścig* s. 40.

- Organizowanie wyścigów w chodzie do tyłu. Przed wyścigiem uczniowie przygotowują treść gratulacji (wg własnego pomysłu), a po wyścigu składają je zwycięzcom.

Wyścig

Raz żółw się ścigał ze ślimakiem
i drwiny zeń urządził takie:

Może byś szybciej pobiec raczył?
Wstydzisz się ciebie ród ślimaczy!

A może muszlę masz za ciężką?
Nie nie uchroni cię przed kłeską!

A może dać sałaty liść ci,
abyś ukończył jakoś wyścig?

A ślimak na to: świata pół wie,
że z powolności słyną żółwie!

Może skorupę masz za ciężką?
Nie nie uchroni cię przed kłeską!

A może jesteś sam za gruby,
aby wytrzymać trud tej próby?

I tak wciąż sobie docinali
owi biegacze doskonałi.

Dziś żółw się ścigał z żółcią, niestety,
jeszcze być u mety.

Włodzimierz Scisłowski

1. Jak odnosił się do siebie żółw i ślimak? Czy można ich nazwać przyjaciółmi?
2. Co to znaczy „docinać sobie”? Może znasz inne wyrazy, które mają podobne znaczenie?

- Obliczanie, ile lat upłynęło od najdawniejszych wyścigów.

Kto będzie pierwszy?

Dzieci lubią współzawodniczyć ze sobą. Oto przykłady zabawnej rywalizacji.

A czy próbowaliście kiedyś współzawodniczyć w takich konkurencjach, jak:

- biegi z rękami przyklejonymi do tułowia;
- szybki marsz z książką na głowie;
- kto dojdzie ostatni na metę? Uwaga: nie wolno się zatrzymywać ani chodzić do tyłu!

Kto pierwszy dotrze do celu: ślimak i żółw czy zając?

Zawianie i pytania

- Wymień rodzaje pojazdów, jakimi ludzie ścigają się w konkurencjach sportowych lub dla przyjemności.
- W jakich konkurencjach biorą udział dzieci przedstawione na ilustracjach? Z jakich okazji organizuje się takie wyścigi?
- Co to znaczy „ścigać jak żółw” i „wleć się w ślimaczę tempo”?
- Wyobraź sobie, że jesteś sprawozdawcą z wyścigu, w którym uczestnikami są zając, żółw i ślimak. Jak to opisać?

Wyścigi

O co spierają się ślimak z żółtem? Kto przegrał wyścig? Wyścigi? Ten zając...

Wyścigi i rajdy

- Napisz, jak nazywamy osoby kierujące podanymi pojazdami i obsługujące podróbników.

ociąg

tramwaj

autobus dalekobieżny

- Na trasie rajdu samochodowego zostały wyznaczone 2 punkty kontrolne, na których sprawdzano czas zawodników. Lider wyścigu minął 1. punkt kontrolny po 70 minutach. 2. punkt - trzy kwadranse później, a odległość od 2. punktu kontrolnego do mety pokonał w 130 minut. Zapisz na zegarach i napisz, o której godzinie kierowca minął kolejne punkty kontrolne i zakończył rajd.

- Zwrócenie uwagi na zjawisko ubezdziwnienia spółgłosek znajdujących się na końcu wyrazów. Przypomnienie wyrazów znanych dzieciom, zwłaszcza gromadzonych w ostatnich dniach.

Wyścigi i rajdy

62. lubię rozmawiać o zwierzętach, a Franek o samochodach. Ostatnio przeczytał mi artykuł o najtrudniejszym rajdzie świata.

Pustynny rajd

Od wielu lat, na początku roku uwagę kibiców sportu samochodowego przykuwa jeden z najtrudniejszych maratonów świata - Rajd Dakar. Jest to mordercza próba dla maszyn i ludzi. Ten rajd jest ciekawy

także dlatego, że oprócz motocykli i samochodów osobowych biorą w nim udział również ciężarówki. Maszyny są dostosowane do wyjątkowo trudnych warunków, jakie panują na pustyni. i żadna z nich

- Samochód osobowy spala 8 l benzyny, aby przejechać 100 km, przewieźć 5 osób oraz 200 kg bagażu. Czy ten sam samochód spali tyle samo benzyny, jeśli przewiezie jedną osobę bez bagażu na odległość 100 km?
- Jak można chronić środowisko przed zanieczyszczeniem spalinami?

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

Wyścigi

- 64.

Polska to nasz

Pogoń za złodziejem to

x + d

po = wy

Psie zaprzęgi

Zapis w dzienniku

1. Wyjaśnianie znaczenia stałych związków wyrazowych z wyrazem *pies*.
2. Układanie pisemnej wypowiedzi na podany temat.
3. Czytanie i zapisywanie liczb czterocyfrowych w układzie pozycyjnym. Porównywanie tych liczb.
4. Wykonanie maskotki z drutu i wełny wg podanej instrukcji.

Środki dydaktyczne

s. 64. i 65. w *Podręczniku Olka*, s. 56., 65. i 66. w *Kartach pracy* część 1., książka Romana Pisarskiego *O psie, który jeździł koleją*, albumy psów rasyowych i nierasowych, album *Świat wokół mnie*, giętki drut, biała, czarna, szara lub brązowa wełna do wykonania maskotki psa

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 64. i 65.
- ◆ Oglądanie ilustracji, wypowiadanie się na temat ras psów, porównywanie ich ze sobą. Wyszukiwanie wśród nich ras, które pełnią szczególne funkcje i odgrywają ważną rolę w życiu ludzi.
- ◆ Opisywanie poprawnych relacji między właścicielami zwierząt i zwierzętami oraz właścicielami zwierząt i pozostałymi ludźmi.
- ✓ *Karty prac* s. 65. i 66.
- ◆ Propozycje zabaw (mogą dotyczyć nie tylko psów):
 - Każdy uczeń wymyśla imię dla swojego psa i zastanawia się, jakie niezwykłe zdolności mógłby on posiadać. Nauczyciel rozpoczyna opowiadanie o psach, które spotkały się w klubie dla niesamowitych czworonogów. Dzieci kolejno włączają się do tworzenia opowieści na ten temat.
 - Głośne powtarzanie przez kolejnych uczniów wymyślonych imion dla psów: pierwszy uczeń mówi imię swojego, czyli pierwszego psa, drugi uczeń – powtarza imię psa pierwszego i drugiego, trzeci – pierwszego, drugiego i trzeciego psa itd.
- ◆ Pisanie opowiadania o swoim ukochanym lub wymarzonego psa, stosowanie określeń: merdać ogonem, podkulić ogon, strzyc uszami, postawić uszy, warczeć, powarkować – charakterystycznych tylko w opisywaniu zachowań psów i niektórych innych zwierząt. Zwrócenie uwagi na wyrazy, których pisownię należy zapamiętać, np.: kotów, psów, wśród, krótkie itp.
- ✓ *Karty prac* s. 56.

- Wskazywanie charakterystycznych cech i potrzeb psów wybranej rasy.
W jaki sposób psy porozumiewają się między sobą?

Owczarki niemieckie poszukują ludzi pod gruzami i lawinami. Są również przewodnikami osób niewidomych.

Małemu alaskarowi to psy stworzone do transportu ciężkich ładunków za duże odległości, są zwane „lokomotywa śnieżna”.

Golden retrievery* to p
o przyjaznym usposobie
Są często przewodnikami
osób niewidomych.

Labradory mają znakomity węch. Są wykorzystywane do wykrywania narkotyków i materiałów wybuchowych.

Owczarki podhalańskie to polskie psy pasterskie, pilnują stad zwierząt hodowlanych, głównie owiec.

Likwery - psy o przyjemnym i wesołym usposobieniu - znakomitymi towarzyszami dziecięcych zabaw.

Zadania i pytania

1. Wymień sytuacje, w których psy pomagają człowiekowi. Opowiedz o jednej z nich
2. Czym należy się kierować, podejmując decyzję o wyborze rasy psa, który ma zamieszkać w naszym domu?
3. Przypomnij sobie, jakie marzenie miał Franek. Jakie warunki musiałby stworzyć psy, gdyby jego marzenie się spełniło?

¹ retrieval = costat: retrieval

Psie zaprzęgi

1. Co oznaczają podane wyrażenia? Dokończ rozpoczęte zdania.

pogoda pod psem – Mówimy tak o pogodzie wtedy, kiedy

psu z gardła wyjęte – Powiemy tak o ubraniu, które

jak pies ogrodnika – Powiemy tak o zachowaniu się, poś. kto

podchodzić do czegoś jak pies do leża – Chciałbym to zrobić, ale

żyć z kimś jak pies z kotem – Nie mogę dogadać się z moim kolegą.

2. Psy, zależnie od rasy i wieku, ważą od 80 dag do 80 kg. I tak np. jamniki ważą 5 kg, labradory – 25 kg, doberman – 38 kg, setery – 43 kg. Wagę wymienionych psów podaj w dekagramach do tabeli.

1 kg = 100 dag = 1000 g
1 dag = 100 g

najcięższe 80 kg = 8000 dag = 80 000 g
najlżejsze 80 dag = ____ g

tysiące			jedności		
s	d	j	s	d	j
—	8	0	0	0	0

- Obliczanie na podstawie mapy samochodowej odległości między wybranymi miejscowościami (z. 1.).

5 **Psie zaprzęgi**

Kiedy pies syberyjski husky¹ otwiera pyszczek, wydaje się, że się uśmiecha. Chciałby mieć takiego psa, bardzo!!! To wspaniały pies, silny i wytrzymały. Tam, skąd pochodzi, jest bardzo zimno i leży dużo śniegu. Są tam ogromne przestrzenie, które dawniej było trudno przemierzać tylko dzięki psim zaprzęgom. Husky pomagają ludziom, ciągnąc takie zaprzęgi.

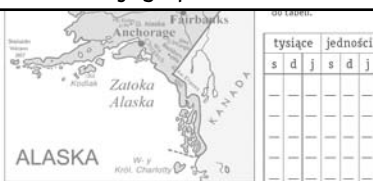
Wzypomniałem tacie, o czym marzę, a on nie powiedział „nie”, ale kazał mi się dowiedzieć czegoś na temat takiego psa.

Utrzymanie – trudne! Nie jest to pies, który czuje się dobrze w mieszkaniu. Jest hodowany specjalnie do wyścigów psich zaprzęgów, dlatego potrzebuje wiele ruchu. Jeśli nie trenuje i nie startuje w wyścigach, należy w inny sposób zapewnić mu ruch na dworze. Musi mieć duży wybieg – najlepiej zagrodę z mocnym ogrodzeniem.

Gdy przeczytałem tę informację, sam sobie powiedziałem „nie”.

- Ćwiczenia w mówieniu – rozumienie znaczenia wyrażeń (z. 1.):
 - pieskie życie – nędzne, marne życie; życie kogoś, kto ma bardzo wiele ograniczeń, czuje się jak pies uwiązany na łańcuchu;
 - goić się jak na psie – to znaczy bardzo szybko;
 - nie dla psa kielbasa, nie dla kota sadło – ktoś nie zasługuje na coś;
 - ni pies, ni wydra – trudno rozpoznać, co to może być;
 - wierny jak pies – nie opuszcza na krok swojego pana.

3. Porównaj szczyty Alaski. Napisz ich wysokości od najwyższego do najniższego.

4. Wpisz odpowiednie liczby i znaki.

2507 < _____ < 2857	2816 > _____ > 2761
4016 < _____ - 4996	1353 ... _____ < 5044
6050 - _____ - 5044	4996 ... _____ - 6194
1353 - _____ - 2507	2761 ... _____ - 2507

VI OŚRODEK TEMATYCZNY JAK SIĘ PORUSZAJĄ W POWIETRZU

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Wygłasza z pamięci wiersz, słowa piosenki, zwracając uwagę na siłę, ton głosu, tempo dobierane odpowiednio do treści. Formułuje zdania, używając określeń: o ile mniej, o ile więcej.

Czytanie

Czyta teksty samodzielnie cicho i głośno, ze zrozumieniem. Czyta teksty różnych gatunków literackich.

Pisanie

Spisuje wyniki obserwacji. Stosuje zasady pisania listu. Uzupełnia zdania nazwami zwierząt. Pisze wyrazy z *ó*, *ź*, *rz*.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Dostrzega i nazywa fazy lotu ptaka. Wyróżnia podstawowe części skrzydła. Dokonuje obserwacji podczas doświadczeń. Rozpoznaje niektóre ptaki, porównuje je, zna warunki i tryb ich życia. Wymienia, czym wyróżniają się bajki, baśnie, legendy, mity. Rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne. Oblicza koszty, porównuje ceny. Tworzy związki wyrazowe rzeczownika z czasownikiem. Układa kompozycje z figur geometrycznych. Rysuje plany najbliższej okolicy. Stosuje rozdzielność dodawania względem mnożenia. Oblicza obwody figur. Posługuje się kalendarzem w celu obliczenia różnic czasu. Układa opowiadanie twórcze. Kopiuje obrazy lub tworzy własne odwzorowujące rzeczywistość. Wykonuje latawce wg wzoru.

Rozwiązywanie problemów

Posługuje się słownikiem języka polskiego. Poprawia własny tekst, posługując się słownikiem ortograficznym. Nazywa umiejętności potrzebne do wykonania różnych zadań, ocenia, jakie wynalazki mogą być przydatne w XXI w.

Notatki

W ośrodku VI można wykorzystać scenariusze zajęć: „Ptasie pióra” i „Samoloty na start” (w:) Scenariusze zajęć zintegrowanych dla klas I–III, cz. 1., PPiW, Warszawa 2001.

Jak się poruszają w powietrzu

Zapis w dzienniku

1. Badanie właściwości ptasiego pióra, poznawanie budowy skrzydła.
2. Tworzenie związków wyrazowych rzeczownika z czasownikiem.
3. Układanie kompozycji różnych figur geometrycznych – obliczanie obwodu kompozycji.
4. Wykonywanie modelu nietoperza – łączenie sznurkiem papierowych elementów.

Środki dydaktyczne

s. 66. i 67. w *Podręczniku Olka*, s. 68., 69., 70., 105. i 107. w *Kartach pracy* część 1., opowiadanie Frances Hodgson Burnett *Martha* s. 41. w *Wypisach*, album *Świat wokół mnie*, inne albumy, ilustracje, eksponaty ptaków, albumy zwierząt wykonywane w I i II klasie, teksty popularnonaukowe dotyczące poruszania się zwierząt, pióra, woda i świeczka do wykonania doświadczeń, materiały do wykonania nietoperza

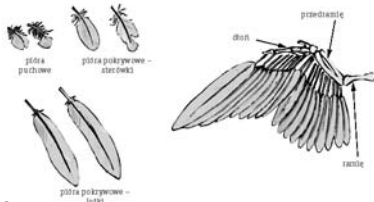
Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Martha* s. 41.
- ◆ Przygotowanie i przeprowadzenie ankiety o przyjaźni: Czy masz przyjaciela? Czy chciałbyś go mieć? Które z wymienionych cech powinien mieć twój przyjaciel: uczynny, wyrozumiały, wesoły, dowcipny...? Co ja mogę zaoferować mojemu przyjacielowi: uczynność, tolerancję, pomoc w potrzebie...? Następnie dzieci wypełniają anonimowo ankietę. Odpowiedzi na pytania sumują na tablicy. Jeśli okaże się, że np. dwadzieścioro dzieci wypełniło ankietę i jeden ankietowany nie ma przyjaciela, to można przyjąć, że co dwudzieste dziecko jest z wyboru samotne albo nie może znaleźć przyjaciela. Można o tym porozmawiać, ale nie szukając przykładów w klasie. Dlaczego ktoś nie znajduje przyjaciela? Dlaczego ktoś chce być samotny? Czy można się narzucać ze swoją przyjaźnią?
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 66. i 67.
- ◆ Gromadzenie informacji o sposobach poruszania się ptaków, budowie skrzydła nietoperza i ptaka, porównywanie ich skrzydeł. Wykorzystanie zgromadzonych tekstów popularnonaukowych do wykonania zadań i modelu nietoperza.
- ◆ *Karty prac* s. 68., 69., 105. i 107.
- ◆ Wyszukiwanie w dostępnych źródłach informacji o ptasich piórach, np. dotyczących ich warstwowego układu, ochrony przed zamoczeniem.
- ✓ *Karty prac* s. 70.

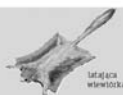
Jak się poruszają w powietrzu

1-2 W górę nad nami

Kiedy moja mama się przebiera, by wyjść z tatą na przyjęcie, to trwa to bardzo długo. Zakłada jedną sukienkę, drugą sukienkę i wciąż jest niezadowolona ze swojego wyglądu. A tata się niecierpliwi. Dziadek mówi wtedy, że orły potrzebują na zmianę upierzenia aż roku, a mama zmienia strój dopiero od godziny, więc nie jest to wcale tak długo. Nie wiedziałem, że ptaki zmieniają pióra, chociaż chyba nie powinienem się dziwić. Przecież pióra niszczą się tak samo jak ubrania. Wiem od taty, że zmiana piór nazywa się pierzeniem. Kaczki, gęsi i flamingi zrzucają pióra jednego dnia, a potem się ukrywają do czasu, aż wyrosną im nowe. Inne ptaki mają lepiej, pióra wypadają im stopniowo i od razu w ich miejsce wyrastają nowe.

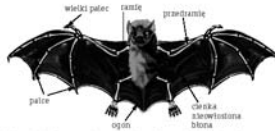
66. Ilość ptaki potrafią latać. Niektóre żaby, żurki, wiewiórki też potrafią szybować. Największy rezerwat nietoperzy w Polsce znajduje się w bunkrach niedaleko Międzyrzecza. Żyje tam ok. 30 tysięcy zwierząt.

- Odszukiwanie na mapie rezerwatów nietoperzy i miejsc, gdzie znajdują się punkty ich obserwacji.
- Wyszukiwanie w albumach zwierząt fruujących, opisywanie ich wyglądu, wyróżnianie charakterystycznych cech, porównywanie ich z ptakami.
- Zapisywanie w zeszytach zdań dotyczących zjawisk zaobserwowanych w trakcie przeprowadzonych doświadczeń. Wyniki doświadczeń:

- polewanie pióra wodą: pióra nie przepuszczają wody, chronią ciało ptaka przed przemakaniem;
- dmuchanie na płomień świecy przez pióro: pióra nie przepuszczają powietrza, chronią ciało ptaka przed utratą ciepła.

Owady i nietoperze także mogą fruwać – mają skrzydła jak ptaki, ale nie mają piór.

Pierwszy w Polsce i jeden z pierwszych w Europie punkt obserwacyjny nietoperzy znajduje się na strychu ponadstuletniej szkoły w Kopankach¹ i nosi nazwę Batmanówka.

1. Weź pióra ptasie (lotki), wodę i zapaloną świecę.
2. Wylewaj powoli kropki wody na trzymane poziomo pióro.
3. Trzymaj pióro pionowo przed zapaloną świecą i dmuchaj w nie. Co zauważyłeś? Czy udało ci się zdmuchnąć płomień?

Zamienia i pytania

1. Przeczytaj się pyśmkiem w „Podręczniku Olka” i powiedz, czym się różni skrzydła pta-

Świat wokół mnie

Olka:
„...obronić w piórko”, „lekkie jak piórko”;
„...rozwinąć skrzydła”, „opadają komuś skrzydła”?
ptak, siedząc
Napież, gdzie
nie się obok
ptak.

Wypisy

Dlaczego bohaterka opowiadania „Martha” zaprzyjaźniła się z ruznikiem?

Wielkopolska.

Martha¹
(fragment)

(...)

– Ale do tego ostatniego ogrodu już nie ma furtki – rzekła Mary.
– Do jakiego ogrodu? – powiedział ostro, przerywając na chwilę kopanie.
– No, do tego po tamtej stronie muru – odparła Mary. Tam są drzewa, widziałam czubki. Na jednym z nich siedział ptaszek z czerwonym gardziółkiem i śpiewał.

Ku swemu zdziwieniu Mary dostrzegła, że szorstka, pocraniona zmarszczkami twarz zmieniła nagle swój wyraz. Słaby uśmiech rozjaśnił oblicze i stary ogrodnik zmienił się nie do poznania. Pomyślała, że z uśmiechem wygląda całkiem sympatycznie. Przedtem nigdy jej to nie przyszło do głowy.

Ogrodnik zwrócił się w stronę sadu i zaczął cichutko, łagodnie gwizdać. Nie mogła pojąć, jak taki szorstki człowiek umie tak wabić ptaszka.

W tej chwili stało się coś zadziwiającego. Usłyszała cichy lot w powietrzu. Ptaszek z czerwonymi piórkami na piersi sfrunął na ziemię i uściadł na grudzie tuż przy nogach ogrodnika.

Jesteś tu! – zadziwił się stary, po czym zaczął przemawiać do ptaszka jak do człowieka – Gdzieś ty się podziewał, kobuza! Długoś się nie pokazywał. Na zalewanki wyleciałeś? Tak wczoraj Zony sobie szukasz?

Ptaszek przechylił główkę na bok i patrzył na starego, a oczy świeciły mu się jak duże, czarne perłki. Miało się wrażenie, że jest bardzo oswojony i nie boi się zupełnie. Skakał z grudy na dźwiobal zawzięcie, szukając ziarenek i owadów.

Dziwne uczucie zrodziło się w sercu Mary: taki był śliczny i drobny, ale tłuściośnek, dziób miał krótki i cienkie nóżki.

– Czy on zawsze przylatuje na zawołanie? – zapytała szeptem.
– A śmiałyby nie przylecieć! Poznałem tego kobuza, jak jeszcze był wypierzony. Wyleciał z gniazda w tamtym ogrodzie, przebiegł przez mur, ale był za słaby, żeby postrzelić z powrotem, i od tego zaczęła się nasza przyjaźń. A jak po kilku dniach wrócił do gniazda było już puste, więc znowu przyleciał do mnie.

1. Wykonanie modelu nietoperza

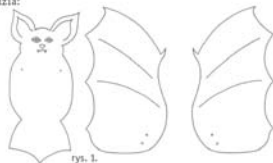
41.

- Wypożyczenie z biblioteki książki *Tajemniczy ogród* i czytanie innych jej fragmentów. W miarę możliwości oglądanie filmu nakręconego na jej podstawie.

Nietoperz

Materiały i narzędzia:

łgta, gruba nitka, nożyczki, kredki.

rys. 1.

Wykonanie:

1. Pomaluj poszczególne elementy nietoperza na stronie 105, i 107, w „Kartach pracy”, a następnie wytnij je (rys. 1).

2. Nawlecz igłą grubą nitkę, a nitkę zawiąż supełką. Włóż nitkę przez dziób i skrzydła (rys. 2).

3. Nawlecz nitką oba skrzydła.

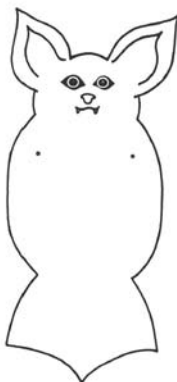
- Wykonanie modelu nietoperza – malowanie wyciętych elementów przed ich połączeniem.

68.

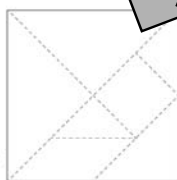
- Kwadrat do wycięcia w dniach 3.– 4.

105.

107.

107

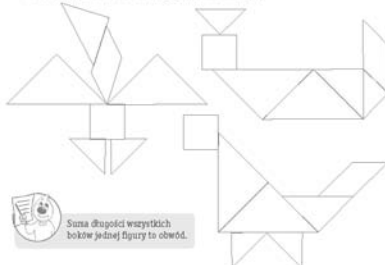
105

- Układanie w grupach kompozycji wg własnych pomysłów, np. pt. „Ptasi sejm” (z. 1.):
 - przygotowanie makiety przedstawiającej wymyśloną sytuację, tworzenie tekstu;
 - malowanie, wyklejanie, obrysowywanie, nazywanie, nadawanie tytułu, układanie historyjek.
- Mierzenie długości odcinków, obliczanie obwodu figur (z. 2.).

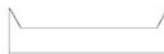
- Nazywanie sposobów poruszania się ptaków (z. 1.).

69. W górze nad nami

1. Wytnij kwadrat ze s. 105. i rozetnij go według przerywanych linii. Z otrzymanych elementów ułóż kompozycje przedstawione na rysunkach. Która z nich przypomina ci lecącego ptaka? Jaki to mógłby być ptak? Pomaluj go.

2. Zmierz poszczególne boki narysowanej figury i oblicz w milimetrach, ile wynosi ich łączna długość.

1-2

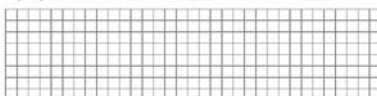
1. Do podanych czasowników dopasuj nazwy ptaków: kaczka, jastrząb, struś, wrona, pingwin, wróbel, żuraw, orzeł, czapla, gęś.

szybkuje brodzi
biega skacze
nurkuje pływa

2. Oblicz, o ile kilometrów więcej przeleć w ciągu godziny podane ptaki.

sokół wędrowny – 320 km/h jerzyk – 250 km/h
orzeł przedni – 160 km/h nurogęś – 130 km/h

sokół od nurogęsi $320 - 130 =$ $320 - 130 =$
sokół od orła $320 - 160 =$ $320 - 160 =$
jerzyk od orła $250 - 160 =$ $250 - 160 =$
jerzyk od sokola $320 - 250 =$ $320 - 250 =$

a. Oblicz, o ile kilometrów mniej przeleć w ciągu godziny podane ptaki.

nurogęś od sokola $320 -$ $= 130$ $130 +$ $= 320$
orzeł od sokola $320 -$ $= 160$ $160 +$ $= 320$
orzeł od jerzyka $250 -$ $= 160$ $160 +$ $= 250$
sokół od jerzyka $320 -$ $= 250$ $250 +$ $= 320$

Zadania dodatkowe

Słuchanie utworu muzycznego, np. Mikołaja Rimskiego-Korsakowa *Lot trzmiela* – szukanie odpowiedzi na pytanie: Jaki jest lot trzmiela? Określenia do wyboru: wolny, szybki, dynamiczny, melodyjny, rytmiczny, beztroski, skoczny, wesoły, smutny, przyjemny, niepokojący, lekki, ciężki, spokojny, niespokojny, głośny, cichy.

Jakie inne określenia oddają charakter tej muzyki? Jakie przeżycia może wywołać taka muzyka? Przedstaw ruchem to, co słyszysz. Jakich barw użyłbyś, malując farbami nastrój tej melodii?

Obserwujemy ptaki

Zapis w dzienniku

1. Wyróżnianie charakterystycznych cech wybranych gatunków ptaków.
2. Posługiwanie się kalendarzem do obliczania różnic czasu.
3. Tworzenie wyrazów bliskoznacznych.

Środki dydaktyczne

s. 68. i 69. w *Podręczniku Olka*, s. 67., 71. i 72. w *Kartach pracy* część 1., bajka *Łabędź i wrona* s. 44. w *Wypisach*, album *Świat wokół mnie*, inne albumy, ilustracje ptaków, informacje zgromadzone przez uczniów, nagranie i słowa piosenki *Uciekła mi przepióreczka* (w *Kartach pracy*, s. 67.), *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

I dzień

Wycieczka obserwatorów ptaków, żeby poznać ptaki zamieszkujące najbliższą okolicę – obserwowanie sylwetek ptaków siadających (lądujących), wznoszących się i siedzących na gałęziach, w gniazdach itp. Określenie zadań obserwatora ptaków, ustalenie listy potrzebnych mu narzędzi. Omówienie narzędzi i przedmiotów: lornetka, aparat fotograficzny, magnetofon, album ptaków.

- ♦ Ustalenie sposobów zapisywania spostrzeżeń, uwag i pytań dotyczących obserwowanych ptaków, ich zachowań, zdarzeń z nimi. Przygotowanie planszy do notowania wyników obserwacji życia ptaków: gatunki ptaków, zachowania, pory pojawiania się na parapecie itp. Ustalenie, jak długo będzie prowadzona obserwacja, o jakiej porze dnia, ile razy w ciągu dnia, w jakich miejscach (może w kilku).
- ♦ Jakie cechy powinien mieć dobry obserwator?

II dzień

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 68. i 69.
- ♦ Gromadzenie informacji na temat sposobów poruszania się ptaków, wymiana spostrzeżeń i obserwacji poczynionych przez dzieci: jak wygląda ptak lądujący, startujący do lotu i szybujący w powietrzu?
- ✓ *Karty pracy*. 67.
- ♦ Przedstawienie poszczególnych faz lotu ptaka w zabawie ruchowej przy piosence *Uciekła mi przepióreczka*. Czytanie słów piosenki i słuchanie jej nagrania. Nauka słów na pamięć.
- ✓ *Karty pracy*. 71. i 72.

- ♦ *Gry i zabawy w szkole.*
- ♦ Wprowadzanie informacji o nowo poznanych ptakach do albumów, które były prowadzone przez dzieci w młodszych klasach.
- ✓ Bajka *Łabędź i wrona* s. 44.

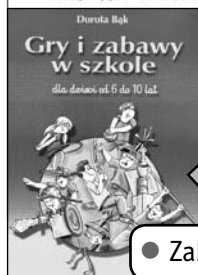
Uwaga

Przypominamy o zapisywaniu nowych wyrazów na kartonikach lub w słownikach prowadzonych przez dzieci. Podtrzymujemy zasadę niesugerowania uczniom, że pisownia może stwarzać trudności, jedynie zachęcamy do poszukiwania sposobów umożliwiających zapamiętanie poprawnej pisowni. Nazwy ptaków to okazja do przypomnienia pisowni wyrazów z utratą dźwięczności w wygłosie (żuraw, cietrzew).

- Przypomnienie informacji z klasy II (V ośrodek tematyczny – Odloty ptaków) o przelotach ptaków i miejscach ich przebywania.
- Gromadzenie informacji o centrum występowania przelotnych gęsi w Polsce – Park Narodowy „Ujście Warty”, dawnej rezerwat „Słońsk”.
- Najdłuższy lot bez lądowania odbywa białorzytka grenlandzka, przelatuje tak 4100 km.

Nie rozróżnia kryzowca, ale nazywa się kaczka
Nie jest sosną, ale nazywa się sikora
Nie szkli okien, ale nazywa się jaskółka
Nie roznieca płomieni, ale nazywa się sowa

3. Odgadnij, jakie to zwierzęta. Wpisz wyrazy i odczytaj hasło. Napisz to hasło.

- Zabawa bieżna *Ptasznik*, s. 63.

3-4 Obserwujemy ptaki

Byłem w kinie i mogłem powiedzieć, że film był odlotowy. Jego bohaterami byli sami najlepsi lotnicy – wreszcie napatrzyłem się na lecące ptaki. Dotąd obserwowałem z tatą ptaki, ale zwracałem uwagę na wszystkie szczegóły poruszania także różnymi

68.

- Kto to jest ornitolog i na czym polega jego praca?
- Prowadzenie obserwacji ptaków przylatujących do karmnika.
- Szukanie wiadomości o ptakach, które obserwowali ornitolodzy. Opowiadanie, od czego zależy pora ich odlotów i przylotów (z. 1.).

72.

15 X – rozpoczynamy obserwację.

– 9. dzień: odlotują pleszki.

4 XI – _____ dzień: _____ dni po odlocie

w okolicy pierwsze jemioluski.

71.

- Przed dokonaniem wyboru odpowiednich czasowników do uzupełnienia tekstu należy napisać na tablicy tekst z czasownikami *obserwowałem* i *zaobserwowałem*, a potem porównać go z tekstem uzupełnionym w *Kartach pracy* (z. 1.).

Latać jak ptaki

Zapis w dzienniku

1. Przyjmowanie roli bohatera wiersza – pisanie listu.
2. Obliczanie z zastosowaniem rozdzielności dodawania względem mnożenia.
3. Typowanie umiejętności potrzebnych człowiekowi w XXI w.
4. Malowanie obrazu z natury lub kopiowanie obrazu.

Środki dydaktyczne

s. 70. i 71. w *Podręczniku Olka*, s. 73. i 74. w *Kartach prac* część 1., wiersz Zdzisława Szczepaniaka *Pilot marzyciel* s. 45. w *Wypisach*, książka Gabrieli Pauszer-Klonowskiej *Historie nie wymyślone*, informacje o Leonardzie da Vinci, słownik języka polskiego

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Czytanie rozdziału *Metalowe skrzydła Leonarda da Vinci* z książki *Historie nie wymyślone* lub fragmentu innej książki o podobnej tematyce.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 70. i 71.
- ◆ Rysowanie projektów lub robienie modeli (układanie z patyczków) różnych pojazdów i maszyn latających.
- ✓ Wiersz *Pilot marzyciel* s. 45.
- ◆ Pisanie listów w imieniu marzyciela – wybieranie spośród napisanych listów takiego, w którym najlepiej została przedstawiona prośba marzyciela.
- ✓ *Karty prac* s. 73. i 74.

- Jak pomóc realizować się marzeniom? Aktywna postawa jest tajemnicą sukcesu. Co to znaczy aktywna postawa?
- Rola marzeń w życiu człowieka: pozwalają rozwijać wyobraźnię, czynią z nas twórców (malarzy, pisarzy, inżynierów, architektów itp.), wskazują cele do realizacji.

Pilot marzyciel

Czym będę? To jaśnie – pilotem.
Gdzie polecę? Tam... i z powrotem.
Do nieba, wysoko, nad chmury.
A potem do domu – przez dziury.
Dziury w chmurach, ma się rozumieć.
Tylko latać trzeba by umieć...
I samolot trzeba mieć duży.
Żeby nie bał się wiatru i burzy.
Żeby latał najwyżej! KONIECZNIE!
Żeby mógł bezpiecznie.
Żeby mógł wygodnie siedzieć
I wygodnie... trzeba, wiedział
O lotach, o silniku,
Żeby nie było tak jak w dżożetku.

Więc napiszę list do fabryki,
Że w nauce mam niezłe wyniki,
Że... tak bardzo bym chciał, moi mili,
Byście dla mnie samolot zrobili..."

Ale może w fabryce już wiedzą
I od dawna się nad tym już biedzą,
Żeby zrobić samolot wspariaty,
Który ze mną przeleci świat cały.
Tak jak ten, który w chmurach gdzieś huczy
I już wkrótce mnie latać nauczy...

Zdzisław Szczepaniak

rysunki maszyn latających wzorowane na szkicach Leonarda da Vinci

☆

- Szukanie odpowiedzi na pytania: O czym marzyli wynalazcy? Czy marzyli o tym, co udało im się wynaleźć?

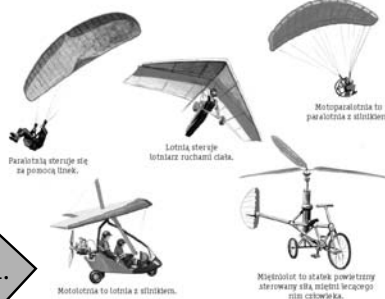
- Leonardo da Vinci poznał sekrety ptasich
Wykonał wiele maszyn latających. Jednak
stawę zdobył dzięki malowaniu przepięknych
Gdyby żył obecnie, a nie kilka temu, zostałby
prawdopodobnie konstruktorem Być może
ukończyłby szkołę dla lub
i spełniłby swoje marzenia o lataniu.

- „Dama z łasiczką” -
Jest to polskie miasto związane z legendarnym smokiem.
„Ostatnia wieczerza” -
Nazwę tego włoskiego miasta ułóżysz z liter: e i l n M d o
„Mona Lisa” -
To miasto jest stolicą drugiej ocrzynu Chopina.

3. Oglądałeś zawody lotniarskie. Zachwyciły cię podniebne loty i chciałbyś zostać lotnikiem. Od czego musisz zacząć realizować swój cel? Wymień w punktach zadania, które ci czeka.

- Wypowiadanie się na temat zgromadzonych informacji o Leonardzie da Vinci. Oglądanie w zebranych materiałach rysunków maszyn latających.

Lotnictwo to nazwa sportów polegających na lataniu przy użyciu różnego sprzętu. Sporty lotniarskie są coraz bardziej popularne. Dla lotniarzy są organizowane mistrzostwa Polski i mistrzostwa świata. Także loty balonami cieszą się popularnością, baloniarze również uczestniczą w sportowej rywalizacji.

Zadania i pytania

1. Wymień najważniejsze wynalazki, bez których nasze życie byłoby o wiele trudniejsze. Jakże jeszcze wynalazki przydałyby się współczesnym ludziom?
2. Sprawdź w słowniku, czy wyrazy „odkrywa” i „wynalazca” mają to samo znaczenie. Jakimi cechami powinien, twoim zdaniem, wyróżniać się odkrywca?
- Wyprawy
- Oglądanie reprodukcji obrazu

- Oglądanie reprodukcji obrazów.
 - Namaluj portret osoby trzy mającej w ręku jakiś przedmiot lub zwierzątko na wzór *Mony Lisycy* *Damy z łasiczką* Leonarda da Vinci.
- Wybierz technikę malarską. Pamiętaj o wybraniu modelu i ustawianiu go do pozowania za każdym razem tak samo. Zamiast modelu możesz wybrać gotowy obraz do skopiowania.

Marzenia o lataniu

Zapis w dzienniku

1. Opowiadanie o najoryginalniejszych marzeniach bohaterów dziecięcych lektur.
2. Stosowanie w obliczeniach rozdzielności dodawania względem mnożenia.
3. Wykonanie latawca wg instrukcji.

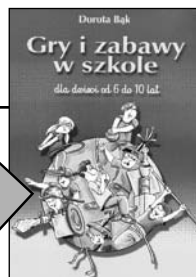
Środki dydaktyczne

s. 72. i 73. w *Podręczniku Olka*, s. 75., 76. i 102. w *Kartach pracy* część 1., opowiadanie Wandy Markowskiej *Dedal i Ikars*. 48. w *Wypisach*, słownikich ortograficznych prowadzone przez uczniów, słowniki ortograficzne, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Opowiadanie o marzeniach własnych lub bohaterów książek. Dobieranie formy ich przedstawiania: plastycznej, pisemnej, słownej, ruchowej. Czego najczęściej dotyczą marzenia dzieci? Które z nich mają szansę się spełnić?
- ✓ Opowiadanie *Dedal i Ikars*. 48.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 72. i 73.
- ◆ Słuchanie utworu *Marzenie* Schumana. Wypowiadanie się na temat, jakie marzenia mógł mieć kompozytor. Co można by namalować, słuchając tego utworu?
- ◆ Przygotowanie odpowiedzi na list Figielka – przypomnienie zasad pisania listów.
- ◆ Uzupelnienie słownika nowo poznanych wyrazów, wyróżnianie wśród nich wyrazów z rz niewymiennym.
- ✓ *Karty pracy*. 75. i 76.
- ✓ Wykonanie latawców wg instrukcji.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole* s. 71.
- ✓ *Karty pracy*. 102.

- Zabawa rozwijająca fantazję, refleks i orientację – *Poszukiwacze skarbów*, s. 71.

93

Świat widziany z góry

Zapis w dzienniku

1. Obserwacja i opisywanie miejsc i przedmiotów oglądanych z różnej odległości i wysokości.
2. Dodawanie i odejmowanie liczb trzycyfrowych – porównywanie różnicowe.
3. Wykonanie pracy plastycznej dowolną techniką na podstawie piosenki *Samolotowy pan*.

Środki dydaktyczne

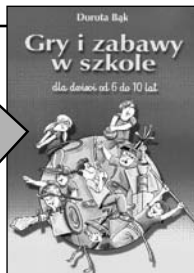
s. 74. i 75. w *Podręczniku Olka*, s. 77., 78. i 101. w *Kartach pracy* część 1., opowiadanie Andrzeja Perepeczki *Rozdział szósty, w którym Ulka i Dzika Mrówka razem z Panem Wojtkiem odlatują nad Adriatyk* s. 46. w *Wypisach*, nagraniu i słowa piosenki *Samolotowy pan* (w *Kartach pracy*, s. 101.), *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk, zdjęcia i ilustracje przedstawiające widoki z lotu ptaka

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Rozdział szósty, w którym Ulka i Dzika Mrówka razem z Panem Wojtkiem odlatują nad Adriatyk* s. 46.
- ◆ Porównywanie zgromadzonych zdjęć i ilustracji przedstawiających widoki z lotu ptaka z opisem zamieszczonym w tekście.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 74. i 75.
- ◆ Dzielenie się doświadczeniami z obserwacji samolotów, podróży samolotem, pobytu na lotnisku. Szukanie wiadomości na temat różnych typów samolotów. Grupy pojazdów powietrznych: transport osobowy i towarowy, samoloty, helikoptery, awionetki, szybowce.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole* s. 22.
- ◆ Czym się różnią przygotowania do podróży pojazdami lądowymi i samolotami?
- ✓ *Karty prac* s. 77., 78. i 101.
- ◆ Słuchanie melodii i śpiewanie piosenki *Samolotowy pan*. Nauka na pamięć wybranej zwrotki i refrenu.

- *Huśtanie na linie* – ćw. 3. i 4., s. 22.

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Mówi z pamięci wiersze. Śpiewa piosenki. Słucha tekstów czytanych przez nauczyciela i uczniów, nagrań pieśni historycznych.

Czytanie

Czyta wyrazy, teksty związane z wydarzeniami historycznymi, wiersze, tytuły obrazów, nazwiska sławnych Polaków, napisy na pomnikach, pamiątkowych tablicach i płytach.

Pisanie

Opisuje wybrany pomnik. Zapisuje pełne nazwy szkół różnego typu, wyrazy związane ze zdarzeniami, które miały miejsce za panowania wybranych królów. Zapisuje wyrazy z *h* i *ch*, imiona zdrobniałe. Pisze nazwy geograficzne.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Tworzy i stosuje związki frazeologiczne z wyrazami *pamięć* i *historia*. Dobiera w tekście odpowiednie wyrazy ze względu na ich szczegółowe znaczenie. Posługuje się różnymi określeniami czasu i stosuje je w zdaniach. Rozróżnia rodzaje imion i ich odpowiedniki w innych rodzajach. Tworzy zdrobnienia, przymiotniki odrzeczownikowe, wyrazy pochodne. Rozróżnia rodzaj gramatyczny przymiotników. Układa pytania do tekstu. Ustala chronologię zdarzeń. Tworzy wypowiedzi z wykorzystaniem słownictwa historycznego. Wyróżnia sposoby upamiętniania zasłużonych ludzi i zdarzeń historycznych. Wykonuje obliczenia kalendarzowe, zegarowe, obliczenia na liczbach trzy- i czterocyfrowych. Stosuje algorytm dodawania i odejmowania pisemnego. Stosuje znaki rzymskie. Określa kształty brył. Wyróżnia w bryłach ściany i nazywa figury geometryczne. Tworzy kompozycje z figur geometrycznych. Gromadzi wiadomości historyczne dotyczące własnej miejscowości. Porządkuje ważne wydarzenia i daty z historii Polski. Projektuje ozdoby z plasteliny i modeliny.

Rozwiązywanie problemów

Posługuje się paskami czasu tysiąclecia oraz XIX, XX i XXI w. Wybiera materiały źródłowe odpowiednie do tematyki dnia. Stosuje wybraną metodę uczenia się na pamięć. Korzysta ze słownika języka polskiego. Porównuje mapy z różnych okresów historycznych. Rozpoznaje na mapach miejscowości znajdujące się w granicach Polski w różnych momentach historii, miasta leżące na bursztynowym szlaku. Ustala chronologię zdarzeń historycznych od najbliższych do dalszych. Rozróżnia i porównuje środki komunikacji z różnych epok historycznych.

1 listopada

Zapis w dzienniku

1. Opisywanie miejsc pamięci poświęconych bliskim, bohaterom narodowym oraz zasłużonym dla środowiska lokalnego.
2. Odczytywanie danych zapisanych cyframi arabskimi i rzymskimi.
3. Planowanie zespołowego udziału w obchodach święta.

Środki dydaktyczne

s. 76. i 77. w *Podręczniku Olka*, mapa z okresu, w którym powstał oglądany na wycieczce pomnik, albumy z fotografiami pomników, pocztówki, foldery

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 76. i 77.
- ◆ Wymiana doświadczeń dzieci na temat zwyczajów związanych ze świętem 1 listopada.
- ◆ Objaśnianie znaczeń słowa *cmentarz* – korzystanie ze słowników języka polskiego. Na czym polega opieka nad grobami i miejscami pamięci przez cały rok? Wymienianie miejsc, którymi opiekują się harcerze, dzieci, młodzież.
- ◆ Różne znaczenia wyrazu *cmentarz* i wyrazów pokrewnych: *cmentarz* grzebalny – miejsce pochówku zmarłych, historycznie – plac wokół kościoła (ponieważ dawniej miejscem pochówku były takie place); *cmentarzysko* – w przenośni: miejsce starych, porzuconych przedmiotów (samochodów, powalonych drzew).
- ◆ Gromadzenie słownictwa związanego ze świętem 1 listopada i jego obchodami: *cmentarz*, *kwatery cmentarza*, *grób*, *grobowiec*, *pomnik*, *katakumby*, *trumny*, *urny*, *kremacja*, *tablice upamiętniające*, *znicze* itp.
- ◆ Ustalanie kalendarza dat, które są ważne dla wszystkich mieszkańców miejscowości.
- ◆ Porządkowanie mogił żołnierskich, składanie kwiatów, palenie zniczy. Odczytywanie napisów na płytach nagrobnych. Szukanie wiadomości o sławnych ludziach, których pomniki znajdują się w miejscu zamieszkania dzieci, lub ludziach szczególnie zasłużonych dla ich miejscowości.

- W jakich miejscach poza cmentarzami zapala się znicze i dlaczego tam?

76.

1 listopada

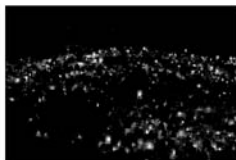
tego dnia znicze palą się nie tylko na cmentarzach. Kiedy idziemy na grób babci, widzimy lampki pod pomnikiem w parku i obok przejścia dla pieszych, i pod małym krzyżem nad brzegiem rzeki. A wieczorem cmentarz wygląda... jakby nie był cmentarzem, tylko obrazkiem wyjętym z jakiejś bajki. Tata mówi, że tylko Polacy tak niezwykle czczą pamięć o zmarłych. A na cmentarzu są tłumy ludzi i jest cisza, i płoną światełka.

Znicze

Na Marszałkowskiej
na Kanoniczej
palą się znicze.
Na Ogrodowej,
Sadowej,
Wilczej
palą się znicze.

Kwitną zniczami
ciemne chodniki.
Jesienne kwiaty,
błędne ogniki,
palą się znicze.

Dziesiątki, setki,
tysiące zniczy...
Nikt ich nie zliczy.

76.

- Uczenie się na pamięć wiersza *Znicze* lub głośne jego czytanie.

77.

Od żywej ziemi,
od ciepłej ziemi –
tym, którzy płonęli,
tym, co zginęli
w huk i dymie
i nawet nie wiesz,
jak im na imię.

Palą się znicze.
A oni w trawie
spią pośród miasta.
Każdemu drzewo
z serca wyrasta,
na drzewach ptaki
uwiły gniazda,
a w górze niebo,
a w niebie gwiazda.

Palą się znicze.
Przechodzą ludzie,
schylają głowy.
Wśród żółtych liści
listopadowych
palą się znicze...

Dariusz Wawerłow

pomnik na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie

Zawieszenie i pyśnienie

1. W dniu Wszystkich Świętych zapala się znicze i składa kwiaty także na grobach nieznanym nam osób. Powiedz dlaczego.
2. O czyich grobach pamiętają ludzie przez cały rok?
3. Jakie inne okazje oprócz dnia Wszystkich Świętych skłaniają do zapalania i składania kwiatów na grobach i pod tablicami pamiątkowymi?

77

Zadania dodatkowe

Przyjrzyj się cmentarzowi 1 listopada. Wybierz taki fragment, który chciałbyś sfotografować, i powiedz, o jakiej porze: w ciągu dnia czy wieczorem. Napisz, co można byłoby zobaczyć na takiej fotografii.

Ważne daty

Zapis w dzienniku

1. Ustalanie chronologii zdarzeń historycznych od najbliższych dzieciom do najodleglejszych. Obliczenia kalendarzowe na pasku czasu.
2. Pisownia nazw własnych – nazwy instytucji.
3. Pisanie tekstów wg planu.
4. Ćwiczenie techniki pamięciowego opanowywania tekstów.

Środki dydaktyczne

s. 78. i 79. w *Podręczniku Olka*, s. 81. i 82. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Danuty Wawiłow *Pomniki* s. 49. w *Wypisach*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 78.
- ◆ Wypowiadanie się na temat zapamiętanych zdarzeń sprzed kilku dni, miesięcy, lat – podejmowanie próby dokładnego usytuowania zdarzeń w czasie poprzez kojarzenie faktów towarzyszących tym zdarzeniom. Ocenianie, dlaczego coś zapada bardziej w pamięć lub łatwo zostaje zapomniane, w jakich sytuacjach tak się dzieje. Opowiadanie ciekawych zdarzeń z własnego życia.
- ✓ *Karty pracy* s. 81. i 82.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 79.
- ✓ Wiersz *Pomniki* s. 49.
- ◆ Ćwiczenia w zapamiętywaniu – nauka wiersza zgodnie z instrukcją przedstawioną na ilustracji w *Podręczniku Olka* – wypowiadanie się dzieci na temat trudności związanych z uczeniem się na pamięć. Określanie, co ułatwia zapamiętywanie tekstu wiersza, a co utrudnia. Zwrócenie uwagi na rytmiczność utworu i rymy.

Uwaga

Kiedyś, gdy ludzie nie mieli tak łatwego dostępu do potrzebnych informacji, znacznie więcej rzeczy trzeba było umieć na pamięć – ważne informacje opracowywano więc tak, aby się rymowały.

Mity, niektóre baśnie i legendy powstały w czasach, gdy nie znano pisma – były przekazywane ustnie, co sprawiło, że dziś mamy różne wersje tej samej opowieści.

- Wybieranie fragmentu prozy – takiego samego dla wszystkich, podzielonego na akapity. Obliczenie liczby wersów i zaplanowanie czasu i sposobu uczenia się go na pamięć w domu. Obserwowanie i zapisywanie własnych spostrzeżeń dotyczących zapamiętywania tekstu: ile razy trzeba powtarzać to, co chcemy dobrze zapamiętać.
- Sprawdzanie z pomocą kolegi lub osoby dorosłej, jak trwała jest pamięć; powtórzenie tekstu po tygodniu, po 10 dniach, po 20 dniach, po miesiącu.
- Odczytywanie w klasie zapisanych spostrzeżeń. Spisywanie propozycji kolegów: jak pracować, aby szybko i na długo zapamiętać tekst.

2. Wymień nazwy szkół, które znajdują się w twoim sąsiedztwie.

3. Uzupełnij tabelę.

	szkoła podstawowa	gimnazjum	liceum
Ile lat trwa nauka?			
Ile lat ma za sobą uczeń rozpoczynający naukę w każdej z wymienionych szkół?			
Wypisz rok, w którym rozpocząłeś lub rozpoczęłaś naukę w danej szkole.			
Wypisz rok, w którym zakończyłeś naukę w danej szkole.			

4. Wymień daty lub lata czterech najważniejszych zdarzeń ze swojego życia w kolejności od najwcześniejszego do najpóźniejszego. Napisz, co się wtedy wydarzyło.

Jak najlepiej czytać się tekstu na pamięć?

Nie należy czytać od razu całego tekstu.

Należy czytać go w uczeniu się i w powtarzaniu kolejnych części. Tekstu należy zwracać uwagę na środkowe fragmenty. Kiedyś wchodziły do głowy i zapamiętuje się je niedokładnie.

79.

- Wykonanie paska czasu. Dzielenie go na tyle części, ile lat obejmuje wymieniony okres wspomnień. Oznaczenie na nim najciekawszych wspomnień. W zależności od pomysłu można stosować oznaczenia liczbowe, pisemne, rysunkowe.

81.

Ważne daty

1. Sporządź

a. Dziadek Ołka skończył 54 lata w 2000 r. W którym roku pojechał do I klasy, jeśli naukę rozpoczął w wieku 7 lat? Obliczenia wykonaj sposobem pisemnym.

Odpowiedź:

b. Ołka 3 lata

Ile lat ma

w zadaniu

która cię

zadanie.

1940

Odpowiedź:

c. Tata Ołki

W którym

w zadaniu

które be

Odpowiedź:

Dziadek

Miał

Miał

Tata Ołki

Ołka be

82.

- Układanie wypowiedzi z wykorzystaniem danych wpisanych do tabeli (z. 3.).
- Wymienianie ważnych zdarzeń, jakie miały miejsce w Polsce od roku urodzenia dzieci do dnia dzisiejszego. Jeśli jest ich więcej niż cztery, wybieranie tych, które miały największe znaczenie dla mieszkańców najbliższej miejscowości, kraju (z. 4.).

Zadania dodatkowe

Układanie pisemnych wypowiedzi na temat ważnych wydarzeń z ostatnich tygodni – pisanie tekstów wg przyjętego wspólnie planu. Wspólne układanie planu pozwoli nadać jednolitą formę wypowiedzi. Dzieci powinny napisać teksty samodzielnie. Teksty mogą być wykorzystane do kroniki klasowej – jej założenie proponujemy następnego dnia.

Co pamiętają nasi dziadkowie

Zapis w dzienniku

1. Korzystanie z różnych źródeł historycznych – nazywanie ich i określanie zakresu czerpanych z nich informacji.
2. Nazywanie kształtów brył oraz figur geometrycznych.
3. Opisywanie wybranego pomnika.

Środki dydaktyczne

s. 80. i 81. w *Podręczniku Olka*, s. 83., 84. i 109. w *Kartach* praca część 1., kronika szkoły, pamiętniki historyczne, publikacje opisujące historię własnej miejscowości, albumy orderów i medali, mapy Polski dotyczące różnych okresów historycznych, roczniki statystyczne

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 80. i 81.
- ◆ Wypowiadanie się dzieci na temat różnych sposobów upamiętniania zdarzeń: fotografie, kasety wideo, taśmy filmowe, kroniki, albumy, tablice, pomniki itp., ale też np. zasuszone kwiaty, muszelki, kamyki, książki z dedykacjami, dyplomy, nagrody itp. Gromadzenie informacji na temat orderów i medali przyznawanych za zasługi w różnych okresach historycznych.
- ◆ Gromadzenie wiadomości historycznych dotyczących własnej miejscowości. Wymienianie przez dzieci lub nauczyciela informacji o najstarszych śladach historii, pamiątkach znajdujących się w najbliższej okolicy.
- ◆ Wykonanie pasków czasu i zaznaczenie na nich dat wymienionych w zgromadzonych informacjach. Obliczanie, ile czasu upłynęło między wydarzeniami – praca na różnych poziomach trudności, obliczanie różnicy wieków lub lat. Wykonane paski czasu uczniowie mogą skleić, a następnie złożyć w harmonijkę, oddzielając od siebie, np. kolejne dziesięciolecia.

Uwaga

W *Kartach pracy* od 3. dnia w całym ośrodku tematycznym znajdują się paski czasu z zaznaczonymi wiekami odpowiednimi do tematu dnia. Proponujemy, aby dzieci wykonały pasek całego tysiąclecia i wieku bieżącego oraz paski czasu poszczególnych wieków i posługiwali się nimi dla oznaczenia szczegółowych dat występujących każdego dnia.

- ◆ Wykonywanie przez dzieci pasków czasu dotyczących tysiąclecia Polski.
- ✓ *Karty pracy* s. 83.

- ◆ Szukanie w najbliższej okolicy miejsc pamięci upamiętnionych pomnikami lub tablicami. Odczytywanie i objaśnianie napisów na pomnikach, odczytywanie ich w języku polskim i łańskim. Opisanie miejsca wokół pomnika (tablicy), wymienianie, z jakich elementów został zbudowany. Uświadomienie dzieciom obowiązku opiekowania się miejscami pamięci narodowej.

✓ *Karty pracy*. 84. i 109.

Przechowywujemy pamiątki na bliskich.

- Przygotowanie wystawki pamiątek związanych z historią własnej miejscowości i kraju.
- Jeśli propozycja założenia kroniki zostanie zaakceptowana, można wykorzystać teksty napisane przez dzieci poprzedniego dnia (z. 2.)

Co pamiętają nasi dziadkowie

1. Przyjrzyj się pomnikowi przedstawionemu na fotografii. Potem odpowiedz na pytania.

Kogo upamiętnia ten pomnik?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 Co pamiętają nasi dziadkowie

Na początku listopada zawsze przyjeżdża do nas siostra mojej mamy. Przywozi kwiaty na grób babci. Ciocia, mama i dziadek wspominają babcię i moich pradziadków. I co roku dziadek zdejmuje z szafy stare drewniane pudełko. Są w nim jego skarby – pamiątki po moim pradziadku, który był żołnierzem. W pudełku

- Dlaczego Olek nie zauważył wcześniej Krzyża Legionowego? Zwrócenie uwagi na wartość pamiątek rodzinnych, z których można odczytać zarówno historię naszych najbliższych, jak również historię ojczyzny. Zachęcenie do gromadzenia pamiątek.
- Objaśnianie związków frazeologicznych z wyrazem *medal*. Przypomnienie tekstu *Łyżka cedzakowa* (*Czytanki. Pamiętnik Doroty* Klasa II, cz. 1., s. 38.).
- Wymienianie i porównywanie osiągnięć, za jakie są przyznawane ordery, a za jakie medale.
- Przygotowanie albumu śladów historii własnej miejscowości. Jeśli nie ma takiej możliwości, dzieci mogą wybrać miejsce znane w całym kraju, np. Wawel.

Zadania dodatkowe

Lepienie pomnika z gliny lub rysowanie siatek brył i budowanie pomników z brył o różnym kształcie.

Ślady historii

Zapis w dzienniku

1. Porządkowanie wiadomości na temat „Ślady historii w mojej miejscowości”, układanie notatki kronikarskiej.
2. Wykonywanie obliczeń na liczbach trzy- i czterocyfrowych.
3. Pisownia wyrazów z *h* i *ch*.

Środki dydaktyczne

s. 82. i 83. w *Podręczniku Olka*, s. 85. i 86. w *Kartach prac* część 1., wiersz Tadeusza Kubiaka *Grób Nieznanego Żołnierza* s. 50. w *Wypisach*, paski czasu wykonane przez dzieci

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Wiersz *Grób Nieznanego Żołnierza* s. 50.
- ◆ Prezentowanie odpowiednich zachowań w miejscach pamięci narodowej.
- ✓ *Karty prac* s. 85. i 86.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 82. i 83.
- ◆ Porządkowanie ważnych wydarzeń i dat z historii Polski od najbliższych dzieciom do najodleglejszych. Obliczenia kalendarzowe na przygotowanym wcześniej pasku czasu. Ustalanie chronologii zdarzeń historycznych.
- ◆ Wycieczka po okolicy: zwiedzanie najstarszych budynków, oglądanie miejsc związanych z przeszłością miejscowości, spotkanie z osobami, które mogłyby podzielić się z dziećmi wiedzą o historii ich miejscowości lub regionu, oraz z osobami zasłużonymi dla lokalnej społeczności. Przeprowadzenie rozmów z rodzicami, wywiadu z przedstawicielami urzędów lokalnych na temat: Jakie wydarzenie z życia naszej miejscowości uważa Pani/Pan za najważniejsze? Czy zostało ono odpowiednio upamiętnione? Napisanie prośby do władz lokalnych o zgodę na upamiętnienie tego zdarzenia w określonej formie, np. założenie parku (sadzenie drzewek), otwarcie nowego placu zabaw (nadanie nazwy i przygotowanie tablicy informacyjnej), otrzymanie ważnej nagrody przez mieszkańca miejscowości (prezentacja dorobku tej osoby) itp.

- Szukanie wiadomości, w którym roku powstały (z. 1.):
 - miejscowość, w której mieszkają dzieci;
 - szkoła, do której uczęszczają;
 - najstarszy znany im budynek;
 - inny ważny obiekt w okolicy.
- Wyszukiwanie w dowolnych tekstach wyrazów z *ch* i *h*, tworzenie haseł do krzyżówki, której rozwiązaniami są te wyrazy (z. 3.).

ile lat istnieje państwo polskie.

- Kompletowanie przez dzieci ilustracji i fotografii przedstawiających historyczne miejsca, obiekty i różne sposoby ich upamiętniania (obelisk, pomnik, tablica, krzyż, kamień, kopiec, grota, most, budynek, w którym przechowywane są pamiątki związane z miejscem lub osobą itp.) – wykonanie z nich albumu. Pisanie krótkiej informacji o tych miejscach, wyjaśnienie, dlaczego warto je obejrzeć. Można będzie je wykorzystać do kroniki, gazetki lub folderu poświęconego własnej miejscowości.
- Stosowanie związków frazeologicznych z wyrazami *pamięć* i *historia* (z. 3.).

85.

- Zadania na tej stronie nawiązują do wiadomości z klasy II i są przeznaczone głównie dla uczniów, którzy nie będą mogli uczestniczyć w wycieczkach śladami historii najbliższej okolicy.
- Odszukiwanie na mapie przybliżonego położenia miejscowości, w której mieszkają dzieci, zapisywanie jej nazwy; sprawdzanie, jakie są odległości drogowe z miejsca zamieszkania dzieci do miejscowości zaznaczonych na mapie (z. 2.).
- Wypowiadanie się dzieci, czy samoloty rzeczywiście poruszają się po liniach prostych. Porównywanie odległości drogowych i lotniczych (w linii prostej) między miastami (z. 2.).

86.

82.

83.

- Dotychczas za najstarszą osadę w Polsce uznawano Biskupin n. Jeziorem Biskupińskim. Jest to najstarsza odkryta i odtworzona w całości osada sprzed 2500 lat. Jednak najstarsza osada odkryta na ziemiach polskich znajduje się w Bruszczewie k. Śmigła w powiecie kościańskim – pochodzi sprzed 4000 lat.

Ważne rocznice

Zapis w dzienniku

1. Zapisywanie dat zdarzeń historycznych oraz nazw świąt.
2. Odczytywanie nazw miejscowości znajdujących się w granicach Polski w różnych okresach historycznych.
3. Tworzenie związku czasownika z rzeczownikiem – dobieranie czasownika w odpowiedniej formie.

Środki dydaktyczne

s. 84. i 85. w *Podręczniku Olka*, s. 87. i 88. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Bolesława Pochmarskiego *Pieśń legionistów polskich* s. 51. w *Wypisach*, albumy orderów i medali, mapy Polski dotyczące różnych okresów historycznych, roczniki statystyczne

Sytuacje edukacyjne

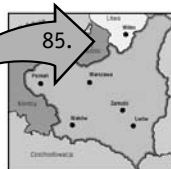
I

- ◆ Uczestniczenie w obchodach Święta Niepodległości organizowanych w szkole lub w miejscu zamieszkania.
- ◆ Układanie sprawozdania z uroczystości, w której uczestniczyły dzieci.
- ◆ Odwiedzenie muzeum regionalnego, wyszukiwanie pamiątek związanych z tymi wydarzeniami.

II

- ◆ Oglądanie mapy historycznej przedstawiającej granice Polski z okresu, którego dotyczy pomnik lub tablica pamiątkowa.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 84. i 85.
- ◆ Wskazywanie na mapach miejscowości, które zawsze były i są nadal w granicach Polski. Określanie, do których województw należą.
- ✓ Wiersz *Pieśń legionistów polskich* s. 51.
- ✓ *Karty pracys.* 87. i 88.

- Śpiewanie piosenki o Józefie Piłsudskim. Wyjaśnianie nieznanych słów (Kasztanka to imię ulubionego konia J. Piłsudskiego).

granice II Rzeczypospolitej (1918–1939)

Jedzie, jedzie na Kasztance...

Jedzie, jedzie na Kasztance,
słowy strzelca strój!
Hej, hej, Komendancie,
młoty wodzu mój!

Masz wierniejszych niż stał chłodna
młodych strzelców rój...
Nad lampasy i czerwienie
wolisz strzelca strój...
Ale pod tą szarą bluzą
serce ze złota!

Pójdziem z Tobą po zwycięstwo
poprzez krew i znoj!
Hej, hej, Komendancie,
młoty wodzu mój!

Wacław Kostecki i Wieruski

5-6

- Wyszukiwanie dowolnych danych w roczniku statystycznym – rozpoznawanie

- powita przedstawi zaprezentuje odpowiadają usłyszą zaintonują
 odczytają przygotują wygłoszą wyrecytują odczytają położy
 będą mówili odpiewa zaśpiewa wypiewa postawi złoży
- b. Czym się różni między sobą zastosowane czasowniki?

- Zaszumiąły, zahuczały
Dęby przedwiekowe.
I podniosły aż pod niebo